

AKKA/LAA

Ziņas

Nr. 33, 2011.gada augusts

Mūsu darbs 2010.gadā

Autoru biedrībai, autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai AKKA/LAA 2010.gads bija piecpadsmitais darbības gads, kopā ar AKKA gadiem — septiņpadsmitais darbības gads un sestais gads biedrības statusā. Šajā, 2010.gadā kopējie ieņēmumi sasniedza 2,97 miljonus latu, kas bija par 18% mazāk nekā 2009.gadā. Ieņēmumu samazinājumu ietekmēja gan ekonomikas lejupslīde Latvijā, gan kārtējais publiskā patapinājuma atlīdzības samazinājums no valsts budžeta, gan izmaiņu neveikšana MK noteikumos, lai definētu jaunus datu nesējus.

Tiesību īpašnieki saņēma gan autoratlīdzību, gan papildus savāktajai atlīdzībai — arī procentus no tekošo banku kontu atlikumiem un depozītiem.

95,06% no atlīdzības kopējā apjoma veido autoriem savāktā atlīdzība, bet 4,94% no savāktās atlīdzības saņēma blakustiesību īpašnieki. Kā redzams, lielākā autoratlīdzības

**2010.gadā
kopējie
ieņēmumi
sasniedza
2,97
miljonus
latu**

summa iekasēta par muzikālo darbu, dramatisko darbu lietojumu, kā arī par Latvijas autoru darbu izmantojumu ārvalstīs. Saskaņā ar Autortiesību likumu kopš 2004.gada 1.maija mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma veikšanai nepieciešama Kultūras ministrijas izsniegta atļauja. Kultūras ministrija ir izvērtējusi AKKA/LAA, kas pārstāv visu žanru mākslas un literatūras darbu autorus, darbību un izsniegusi visas nepieciešamās atļaujas mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma veikšanai. Autoru mantiskās tiesības attiecībā uz izmantojumu publiskā izpildījumā izklaides vietās,

kafejnīcās, veikalos u.c. tamlīdzīgās vietās tiek administrētas tikai kolektīvi, un to Latvijas teritorijā veic viena autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija — AKKA/LAA.

Neskatoties uz ekonomiskās krīzes radītajām sekām, par **muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantojumu publiskā izpildījumā**

➔ turpinājums 2.lpp

Pasaules autortiesību samits: par radošo industriju nākotni globalizētā un digitalizētā pasaulē

CISAC prezidents un kādreizējais grupas Bee Gees mūziķis Robins Gībs Pasaules Autortiesību samitā

Par šā gada jūnijā notikušo Pasaules autortiesību samitu Briselē var teikt: samits beidzies, problēmas palikušas. Tomēr svarīgs ir fakts, ka 600 delegāti no 68 valstu 290 organizācijām (autori, autoru organizāciju pārstāvji, izdevēji, producenti, politiķi, preses pārstāvji, interneta satura un piekļuves nodrošinātāji, juristi, tehnoloģiju eksperti, tehnoloģiju ražotāji, darbu lietotāji u.c.) spējuši vienoties par galveno: nepieciešams dialogs starp darbu autoriem un darbu izmantotājiem, ieskaitot jaunāko tehnoloģiju ražotājus un to doto iespēju piedāvātājus.

Samita lozungs: "Radīt vērtības digitālajā ekonomikā" un tā atslēgvārdi — "radīt, savienot, respektēt" atspoguļoja konferences trīs galvenos satura virzienus, kur "radīt" iemieto radošā indivīda un radošo industriju

➔ turpinājums 3.lpp

2010.gadā savāktā autoratlīdzība (latos)

Tiesību veids	Summa	%
1. Muzikālo darbu tiesības, tai skaitā publiskais izpildījums	1 761 829	59.26
2. Darbu mehāniskā ieraksta reproducēšanas tiesības (AKKA/LAA-NCB)	1 139 003	38.31
3. Dramatisko darbu tiesības	283 558	9.54
4. Literāro darbu tiesības	49 817	1.68
5. Vizuālo darbu tiesības	30 112	1.01
6. Audiovizuālo darbu tiesības	112 244	3.78
7. Atlīdzība no tukšajiem audionesējiem	35 796	1.20
8. Atlīdzība no tukšajiem audiovizuālajiem nesējiem	20 743	0.70
9. Publiskā patapinājuma atlīdzība	116 852	3.93
10. Autoru atlīdzība no ārvalstu organizācijām	133 790	4.50
11. Mērķa rezerves no kabeltelevīzijām	3 174	0.11
12. Ieņēmumi no banku % autoriem	222 347	7.48
Atlīdzība autoriem kopā	2 825 810	95.06
1. Blakustiesību organizācijām Latvijā	95 202	3.20
2. Citu tiesību īpašnieku daļas no kabeltelevīzijām (AGICOA, ZDF)	44 433	1.49
3. Ieņēmumi no banku % blakustiesību organizācijām	7 392	0.25
Citu tiesību īpašnieku atlīdzība kopā	147 027	4.94
Atlīdzība kopā	2 972 837	100
t.sk. ieņēmumi no banku uzkrājumiem % un depozītiem	229 739	7.73

➤ *turpinājums no 1.lpp* 2010.gadā iekasēti 1,14 miljoni latu, kas ir tikai par 2 686 latiem jeb 0,2% mazāk nekā 2009.gadā. 2010.gadā Latvijas ekonomiskā vide stabilizējās, attiecīgi pieauga sabiedrības interese par mūzikas izmantojumu, tādējādi 2010.gada iekasētās autoratlīdzības apjoms saglabājās 2009.gada līmenī.

Būtisks iekasētās autoratlīdzības kritums 2010.gadā saglabājās izklaides sektorā — mūzikas klubos un nakts klubos, neskatoties uz to, ka licencēto objektu skaits palicis nemainīgs. 2010.gadā iekasēts Ls 38 523, kas ir par 12,6% mazāk nekā iepriekšējā pārskata periodā. Tas izskaidrojams ar mūzikas klubu un naktsklubu sektorā nostiprinājušos praksi atteikties no ieejas maksas (biļetēm), attiecīgi maksājot tikai autoratlīdzības minimumu par pasākumu.

2010.gadā par 9,7% samazinājās no pašvaldību kultūras/tautas namu segmenta iekasētā autoratlīdzība. Autoratlīdzības kritums ir skaidrojams ar kultūras/tautas namu pārstrukturizēšanos administratīvi teritoriālās reformas rezultātā un pašvaldību kultūrai piešķirtā finansējuma samazinājumu. Koncertu segmentā situācija pamazām stabilizējās, tomēr saglabājās iepriekšējo gadu tendence, kad augstais bezdarba līmenis un iedzīvotāju ienākumu samazinājums ierobežo koncertu un citu izklaides pasākumu pieejamību.

2010.gadā par darbu izmantojumu koncertos iekasēti Ls 288 279, kas ir par 5,4% mazāk nekā 2009.gadā. 2010.gadā samazinājās iekasētā autoratlīdzība par mūzikas publiko izpildījumu, demonstrējot filmas. Neskatoties uz to, ka palielinājies filmu mūzikas izmantojumam izsniegto licenču skaits un nav samazinājies kinoteātru skaits, 2010.gadā iekasētās autoratlīdzības samazinājums ir 6%.

2010.gadā restorānu, bāru, kafējnicu segmentā kopējais licencēto objektu skaits saglabājās iepriekšējo gadu līmenī, bet segmentu raksturoja krasa uzņēmumu mainība. Daudzi uzņēmēji pārtrauca darbību šajā nozarē, savukārt jauniem tirgus dalībniekiem AKKA/LAA vēltija daudz laika, lai nodrošinātu licenču saņemšanu. Šajā sektorā 2010.gadā iekasēti 240 879 lati, kas ir par Ls 4 560 vairāk nekā 2009.gadā.

Nemainīgs licencēto objektu skaits 2010.gadā bija veikalu, tirdzniecības zāļu segmentā. Pārskata periodā iekasēta autoratlīdzība Ls 237 592, kas ir par 9,7% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Tas skaidrojams ar tarifa samazinā-

jumu mūzikas publiskam izpildījumam veikalos. 2010.gadā par 8,4% palielinājusies no pakalpojumu uzņēmumiem (frizētavas, solāriji u.c.) iekasētā autoratlīdzība un šajā sektorā izsniegto licenču skaits.

Pārskata periodā par Ls 7 579 palielinājās autoratlīdzības ieņēmums par muzikālu, literāru un horeogrāfisku darbu izmantojumu vienreizējos kultūras sporta un izklaides pasākumos. Ieņēmums palielināts, pastiprinot privātā sektora organizēto vienreizējo pasākumu uzraudzību.

Pieaudzis izsniegto licenču skaits mūzikas publiskam izpildījumam sporta centros un klubos, tāpat palielinājies licenču skaits mūzikas atskaņošanai viesnīcu viesu numuros. 2010.gadā Muzikālo darbu nodaļa pilnveidoja licencēšanas procesa vadību. Uzsākta neterminētu (beztermiņa) licenču izsniegšana stacionāriem objektiem trijos segmentos — veikalu, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu sniegšanas sektoros. Kopumā **Muzikālo darbu nodaļas** veiktajā licencēšanā 2010.gadā iezīmējās trīs tendences:

- palielinās kopējais licencēto objektu skaits,
- palielinās izsniegto licenču skaits sakarā ar objektu īpašnieku maiņu,
- stabilizējas mūzikas izmantojuma apjoms

un iekasētās autoratlīdzības apjoms. 2010.gadā **Raidorganizāciju nodaļa** iekasēja kopumā Ls 860 tūkstošus latu. Salīdzinot ar 2009.gadu, pērn iekasēts par 395 tūkstošiem latu mazāk. 2010.gadā par muzikālu darbu un literāru darbu raidīšanu ēterā un vienlaicīgu publiskošanu internetā SIA “Latvijas Radio” maksāja ievērojami mazāku autoratlīdzību nekā iepriekšējā gadā, jo bija stipri kritušies raidorganizācijas ieņēmumi. Kā pozitīvais jānorāda, ka 2010.gada nogalē ar Latvijas Radio noslēgti jauni licences līgumi par muzikālu un literāru darbu raidīšanu ēterā un vienlaicīgu publiskošanu interneta tīklā visās četrās radio programmās turpmākajiem pieciem gadiem. Bez tam noslēgts līgums arī par autoru darbu reproducēšanu un uzglabāšanu, kas bija pirmais šāda veida līgums ar raidorganizācijām. Jāuzteic “Latvijas Radio”, jo patlaban sabiedriskais radio Latvijā ir ieguvis visas nepieciešamās atļaujas autoru darbu izmantošanai savās programmās.

Pērn privātās televīzijas autoriem samaksāja Ls 129 461, kas ir par Ls 174 404 mazāk

nekā 2009.gadā. Šāds autoratlīdzības samazinājums skaidrojams gan ar tiesvedības procesiem ar lielākajām Latvijas televīzijām, kuras negodprātīgi izmanto tiesvedības procesu kā formālu iemeslu, lai autoriem maksātu mazāk vai pat nemaksātu vispār līdz tiesvedības procesa beigām, gan ar ievērojamu kopējo nozares reklāmas ieņēmumu kritumu. Pozitīvais ir tas, ka 2011.gadā eksperti prognozē reklāmas ieņēmumu stabilizāciju.

Diemžēl SIA “TV Rīga” lietā tika noraidīta AKKA/LAA kasācijas sūdzība un spēkā stājās LR Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 9.jūnija spriedums, ar kuru tika atzīts par noslēgtu licences līgums ar SIA “TV Rīga” līdz 2012.gada 31.decembrim ar tiesas noteikto autoratlīdzības lielumu 0,35% par 10%-15% mūzikas raidorganizācijas programmu. Jānorāda, ka tiesas noteiktie 0,35% ir gandrīz trīs reizes mazāki par autoru noteiktajiem 0,9% par šādu mūzikas izmantojuma apjomu.

Jāatzīst, ka pēc A/s “Kurzemes radio” lietas šis ir jau otrais autoriem nelabvēlīgais spriedums. Ar to tiek atzīts, ka, pirmkārt, tiesa var autoru vietā noteikt, cik maksā autoru darbs, otrkārt, faktiski tiek legalizēta autoru darbu izmantošana bez licences. Pēc vairākus gadus ilgušas tiesvedības tiesa atzīst licences līgumu par noslēgtu un nosaka maksājamas autoratlīdzības lielumu, kas ir mazāks par AKKA/LAA tarifu autoru noteikto.

Šāds tiesas lēmums nav saprotams jo īpaši tādēļ, ka uz lietas izskatīšanas brīdi bija stājies spēkā 2010.gada 14.janvāri Administratīvās apgabaltiesas izskatītais biedrības “Latvijas Raidorganizāciju asociācija” pieteikums par Konkurences padomes 2008.gada 13.februāra lēmumu par lietas izpēti izbeigšanu (šajā lēmumā Konkurences padome atzina, ka AKKA/LAA tarifi par muzikālu darbu izmantošanu raidorganizācijām ir taisnīgi un ekonomiski pamatoti un AKKA/LAA darbībā nav novērojama ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana, pretēji tam, kā to iepriekš paudusi Latvijas raidorganizāciju asociācija). Administratīvā apgabaltiesa šajā spriedumā norāda, ka apgabaltiesas ieskatā Konkurences padome “pamatoti secināja, ka AKKA/LAA noteiktie autoratlīdzības tarifi nav uzskatāmi par pašiem zemākajiem (bet tie ir vieni no zemākajiem), un tie ir uzskatāmi par samērojamiem ar citu valstu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju noteiktajiem autoratlīdzības tarifiem.”

Kopumā 2010.gadā par **audiovizuālu darbu** izmantošanu tika samaksāts Ls 24 063. Salīdzinot ar 2009.gadu, pērn filmu autoriem tika iekasēts par Ls 14 532 mazāk. Pirmkārt, “Latvijas Televīzija” valsts SIA 2010.gadā autoriem samaksāja Ls 15 460, kas ir par Ls 11 926 mazāk nekā gadu iepriekš. Otrkārt, krīzes

rezultātā ievērojami samazinājās AKKA/LAA pārstāvēto filmu autoru darbu publiska demonstrēšana dažādos pasākumos. Tiesas audiovizuālu darbu reproducēšanu 2010.gadā tika samaksāts Ls 1 448, kas ir divreiz vairāk nekā gadu iepriekš.

Salīdzinot no **izdevniecībām un preses izdevējiem** savāktās atlidzības dinamiku, pēdējo divu gadu laikā ir vērojams, ka kritums gan iekasētās autoratlīdzības, gan izsniegto licenču skaita ziņā ir mazinājies. 2010.gadā izdevniecībām tika izsniegtas 78 licences, 2009.gadā — 79. Līdzīgi arī ar iekasēto autoratlīdzību — 2010.gadā iekasēti 12 640 latu, bet 2009.gadā — 16 700 latu, tātad bija samazinājums par 24%. Kritums saistīts gan ar iedzīvotāju zemo pirktspēju, gan ar PVN palielinājumu, ko valdība piemēroja grāmatām.

Kopumā par **dramatisko un muzikāli dramatisko darbu** izmantojumu teātru jomā pagājušajā gadā vērojams pamanāms iekasētās summas kritums: 223 000 latu 2010.gadā pret 315 000 latu 2009.gadā. Teātri, lai kompensētu valdības veiktos dotāciju samazinājumus, uzsāka dažādas akcijas ar lētāku biļešu izpārdošanu noteiktos datumos vai noteiktām iedzīvotāju grupām, kas atstāja iespaidu uz iekasētās autoratlīdzības apjomu.

Teātriem izsniegto licenču skaits nedaudz pieaudzis — 181 licence 2010.gadā pret 148 licencēm 2009.gadā. Diemžēl jāatzīmē, ka Daugavpils teātrim turpinās maksājumu termiņu kavējumi.

Vizuālo mākslu darbu autoriem 2010.gadā savākta atlidzība Ls 30 112, kas ir tikai par 900 latiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Analizējot iekasētās atlidzības struktūru pa pozīcijām, vislielākais kritums ir vizuālo darbu tālākpārdošanas jomā — iekasēta atlidzība Ls 5 478 apmērā, t.i., par 27% mazāk nekā pērn. Tas skaidrojams ar iedzīvotāju būtisku pirktspējas samazināšanos un nespēju investēt mākslas darbos.

2010.gadā izdevniecības bija vienīgā joma, kurā palielinājās vizuālo darbu publicēšanas apjoms — par 39%.

AKKA/LAA administrē autoru darbu publiskā izpildījuma u.c. tiesības, bet darbu reproducēšanu mehāniskajā ierakstā administrē AKKA/LAA un visam Ziemeļvalstu un Baltijas reģionam kopīgās organizācijas NCB (Nordic Copyright Bureau) nodaļa **AKKA/LAA-NCB**.

Par mehāniskajam ierakstam izsniegtajām licencēm AKKA/LAA-NCB nodaļa 2010.gadā savākusi autoriem Ls 55 545, kas ir par 15% mazāk nekā 2009.gadā. Aptuveni 3/4 no savāktās autoratlīdzības veidoja ieņēmumi no Latvijā tirāžētajiem CD, DVD un citiem skaņu nesējiem, bet 1/4 — ➤ *turpinājums 4.lpp*

➤ *turpinājums no 1.lpp* globālo ekosistēmu; “savienot” — digitālās ekonomikas un jauno biznesa modeļu mijiedarbību; “respektēt” — autoru tiesību un likumdošanas, un sociālās vides interešu sabalansētību.

Konferencē pamatā tika runāts par autoru darbu izmantošanu globālajā tīmeklī tā, lai, neierobežojot lietotāju intereses izmantot autoru darbus digitālajā vidē, ko nodrošina arvien modernākas tehnoloģijas, dotu iespēju autoriem saņemt atbilstošu atlidzību. Šobrīd dominējošā situācija, no autora darbiem iegūst visi: tehnoloģiju ražotāji un tehnoloģiju lietotāji, izņemot pašus autorus.

Šajā sakarā vienu no spilgtākajām uzrunām konferences dalībniekiem vēltija elektroniskās mūzikas aizsācējs Žans Mišels Žārs (Jean-Michel Jarre), kurš bija pārtraucis savu pasaulē koncerttūri, lai, kaut vai piešķirtajās 20 samīta minūtēs, paustu savus uzskatus par jaunajām tehnoloģijām, kuras ietekmē arī viņa karjeru. Mūziķis sacīja, ka vēlas, lai viņa mūzikas izplatītos tik plaši, cik vien tas iespējams, taču tai pašā laikā viņu absolūti neapmierina situācija, ka ar viņa darbiem miljardus pelna kompānijas, kuras piedāvā digitālos pakalpojumus un kuru biznesa balstās filozofijā — nemaksāt par saturu, kuru tās izmanto.

Vācijas autoru organizācijas GEMA direktors Harolds Hekers apstiprināja, ka Eiropā joprojām galvenā problēma ir pirātisms internetā, jo 90% no internetā ievietotās mūzikas tur atrodas nelegāli, bez tiesību īpašnieku atļaujas un attiecīgi bez atlidzības. Viņš apstiprināja, ka cīņā pret pirātiska satura ievietošanu interneta vietnēs aizvien nozīmīgāku lomu ieņem interneta pakalpojumu nodrošinātāji un servera īpašnieks nevar norobežoties no atbildības par tur ievietoto saturu.

Nedalītu interesi izpelnījās Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieces, par Digitālo programmu atbildīgās komisāres Nēli Kruzas uzstāšanās. Viņas lolojums ir vienotais mākslas tirgus, kurš izveidojies un var pastāvēt vienīgi pateicoties tehnoloģijām. Nēli Kruza gan uzsvēra, ka pats galvenais, ko viņa vēlas vēstīt samīta dalībniekiem, ir kultūra bagātina ikvienu un tieši šai bagātināšanai nevar noteikt cenu. Viņa uzskata, ka, radot pietiekami daudz interneta vietņu, kur ātri un nesarežģīti varētu legāli iegādāties autoru aizsargātos darbus, pirātisms sarūkt līdz nenozīmīgam līmenim. Lielbritānijas piemērs to gan neapstiprina, jo, lai arī tur šobrīd darbojas 76 legālas vietas, kur var iegādāties licencētu mūziku, joprojām apmēram 2/3 tirgus saglabāties pirātisms. Beigu beigās viss atkal nonāk pie likumdošanas. Eiropas Komisijas komisārs, Francijas pārstāvis, kas atbildīgs par iekšējo tirgu un pakalpojumiem, Mišels Barnjē uzsvēra, ka, pateicoties autoru organizācijām un autortiesību kolektīvajam pārvaldījumam, iespējams

Par Digitālo programmu atbildīgā komisāre Nēli Kruza par Eiropas digitālās ekonomikas dzinēj spēku

sekmīgi administrēt autoru darbu lietošanu visā pasaulē. Tāpēc, lai atbalstītu šo sistēmu un tai palīdzētu, Eiropas Komisija apņēmusies līdz 2012.gada sākumam izstrādāt jaunu likumdošanu autortiesību jomā. Atbildīgajiem ierēdņiem tas solās būt grūts un sarežģīts darbs, jo jāņem vērā visu iesaistīto pušu intereses, turklāt neaizmirstot jau esošos likumdošanas aktus, kas aizstāv autortiesības.

Biedējoša ir informācija no lielākajām un attīstītākajām Eiropas valstīm, tādām kā Francija, Lielbritānija, Spānija, Itālija un Vācija, ka sarūks autoru darbu skaits, kas tiek skaidrots ar to, ka autori, pietiekami nenopelnot ar saviem darbiem, ir spiesti sevi nodrošināt citos darbos. Konferences noslēgumā CISAC (Autoru un komponistu biedrību konfederācija) prezidents, bijušais grupas Bee Gees mūziķis Robins Gībs, uzstājoties sev raksturīgajā ekspresīvajā manierē, atgādināja: “Atzīstot, ka intelektuālā īpašuma tiesības, ieskaitot autortiesības, ir Eiropas nākotnes uzplaukuma garantants, jāakceptē, ka tie, kuri rada šīs tiesības, kuri ir pamata platforma radošajām industrijām, arī ir svarīgi. Šie ļaudis ir autori. Viņi ir galvenā vērtība un kā tādi viņi ir jālolo un jābaro. Autoriem jāļauj gūt labumu no viņu darbiem, un viņu balsis ir jāsadzird.”

Konferences noslēgumā izkristalizējās viens kopīgs viedoklis — par problēmām ar autoru tiesībām digitālajā vidē jārunā visām ieinteresētajām pusēm un jāatrod saprātīgs risinājums, lai, turpinoties jauno tehnoloģiju uzvaras gājienam un autoru darbu lietotāju dabiskajai vēlmei baudīt šo tehnoloģiju dotās iespējas, neciestu autori un viņu darbs, saglabātos kultūru daudzveidība, kas sakņojas paļāvībā: radošs darbs dod augļus! □

Anita Sosnovska,
izpilddirektore vietniece,
Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītāja

➤ *turpinājums no 3.lpp* ieņēmumi par autoru darbu izmantošanu mobilo telefonu zvanu toņos un par muzikālu darbu piegādi interneta tiešsaistē (on-line) digitālo fonogrammu veidā. 2010.gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir samazinājusies ievācrtā autoratlīdzība par autoru darbu izmantošanu mobilo telefonu zvanu toņos. 2009.gadā tirgu pame-ta vairāki satura nodrošinātāji, kuri piedāvāja mobilo telefonu zvanu melodijas. Šis autoru darbu izmantojuma veids ļoti strauji sāk izzust, līdzīga tendence vērojama arī pārējās Baltijas valstīs. Vairāki citi satura nodrošinā-tāji autoriem pienākošos atlīdzību par Latvijas teritoriju maksā centralizēti caur citām — ārvalstu māsu organizācijām. 2010.gadā savu darbību pārtrauca daži mazi satura nodrošinātāji, kuriem bija noslēgti licen-ces līgumi par muzikālu darbu piegādi interne-tā tiešsaistes režīmā digitālo fonogrammu veidā. Paredzams, ka ieņēmumi no šāda veida pakalpojuma varētu nedaudz pieaugt uz CD tirāžu samazinājuma rēķina. Tomēr digitālās pārdošanas apjoma pieaugums nekompensē kritumu no kompaktdisku tirdzniecības. Sakarā ar autoratlīdzības ieņēmumu samazi-nāšanos un nepieciešamību optimizēt mehā-niskās reproducēšanas atlīdzības administrē-šanu 2010.gada beigās tika veikta

AKKA/LAA-NCB nodaļas restrukturizāci-ja, divu darbinieku vietā nodarbinot vienu. Jau vairāk nekā septiņus gadus AKKA/LAA veic **atlīdzības iekasēšanu autoriem, izpildī-tājiem, fonogrammu un filmu producen-tiem par tukšajiem materiālajiem nesējiem un reproducēšanai izmantotajām iekārtām**, ja tās paredzēts izmantot personīgām vaja-dzībām. Šo atlīdzības veidu maksā audioka-sešu, videokasešu, lāzeru disku, kompaktdis-ku, minidisku un ierakstīšanai paredzēto iekārtu importētāji.

2010.gadā iekasēta nesēju atlīdzība Ls 152 418, samazinājusies vairāk nekā par 40%. Iekasētās nesēju atlīdzības kritumu iespaidojusi iedzīvotāju pirkstspēja, importēto preču daudzuma samazināšanās, tomēr galve-nokārt tas, ka, attīstoties datu nesēju tehnolo-gijām, nākušas klāt jaunas ierīces, ar kurām var veikt autoru darbu kopēšanu personiska-jām vajadzībām, līdz ar to dažu lietošana likumsakarīgi izbeidzas. Loģisks turpinājums būtu veikt izmaiņas Ministru kabineta notei-kumos, kur tiktu definēti jaunie nesēji un noteikts maksājamās atlīdzības lielums. Kultūras ministrijas veidotā darba grupa, kurā ietilpst autoru un blakustiesību īpašnie-ku organizāciju, importētāju un ministriju pārstāvji, nespēja izstrādāt grozījumus Ministru Kabineta noteikumos. Noteikumi netika papildināti ar jauniem nosacījumiem, tādejādi radot zaudējumus tiesību īpašnie-kiem jau ne pirmo gadu pēc kārtas.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.321 iekasēto 2010.gada atlīdzību, papildī-not ar procentiem no depozītos noguldīto nesēju atlīdzību līdz sadales brīdim un atskaitot administrēšanas faktiskos izdevu-mus, AKKA/LAA sadalījusi tiesību īpašnie-ku grupām un 01.03.2011 izmaksājusi Latvijas Izpildītāju un producentu apvienī-bai, Latvijas Kinoproducentu asociācijai un Latvijas Profesionālo aktieru apvienībai. 2010.gada 21.jūnijā AKKA/LAA sadalei un izmaksai autoriem, izpildītājiem, fonogrammu producentiem un filmu producentiem no Kultūras ministrijas saņēma finansējumu Ls 116 773 par **publisko patapinājumu** 2009.gadā. Finansējums, salīdzinot ar iepriek-šējo gadu, samazināts par 8,9%. Publiskā pata-

Autoratlīdzības apmērs tika aprēķināts un ietverts licencēs un līgumos autoru darbu izmantotājiem, balstoties uz biedrības AKKA/LAA padomes apstiprinātajiem tari-fiem, kas saskaņā ar starptautisko tarifu har-monizāciju noteikti, balstoties uz autoru darbu izmantojuma apjomu, kā arī ņemot vērā izmantojuma veidu un darba žanru. Balstoties uz apstiprinātajiem noteikumiem, iekasētā atlīdzība sadalīta, izmantojot autoru darbu izmantotāju iesniegtās koncertpro-grammas un izmantoto darbu atskaites. 2010.gadā AKKA/LAA visiem tiesību īpaš-niekiem izmaksājusi par 4% mazāku atlīdzību nekā 2009.gadā. **Izmaksātās atlīdzības struktūru raksturo sekojoša tabula:**

2010.gadā AKKA/LAA izmaksājusi (ieskaitot ienākuma nodokli latos)	
Tiesību īpašnieki	Summa
1. Atlīdzība Latvijas mūzikas, literāro, dramatisko, vizuālo, audiovizuālo un horeogrāfisko darbu autoriem un izdevējiem	1 458 594
2. Atlīdzība ārvalstu autortiesību organizācijām	775 779
3. Atlīdzība ārvalstu blakustiesību īpašniekiem no kabeļTV	33 537
4. Atlīdzība mūzikas izpildītājiem un producentiem Latvijā	94 543
5. Atlīdzība filmu producentiem Latvijā	22 695
6. Atlīdzība izpildītājiem — aktieriem Latvijā	22 695
Kopā:	2 407 843

pinājuma atlīdzības lielums ticis noteikts 5% apmērā no summas, ko bibliotēkas iztērējušas krājumu papildināšanai iepriekšējā gadā. AKKA/LAA organizējusi pētījumu par auto-ru darbu izmantojumu 2009.gadā 36 Latvijas bibliotēkās un bibliotēku filiālēs. 2010.gada decembrī, atskaitot administrēšanas izdevu-mus, AKKA/LAA varēja veikt no valsts budžeta saņemtās atlīdzības sadali un izmak-su tiesību īpašniekiem. Blakustiesību īpašnie-kiem (LaiPA, LKA, LaPAA) kopā tika izmaksāti 1 209 lati. AKKA/LAA publiskā patapinājuma atlīdzībā 1 602 autoriem sadali-ja un izmaksāja 89 729 latus.

Saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem ar lielāka-jiem autoru darbu izmantotājiem (radio, TV, kabeļTV, koncertorganizācijas u.c.), izman-totāji norēķinās noteiktos laika periodos gada laikā, iesniedzot programmas par auto-ru darbu izmantojumu līdz nākamā gada martam. Pēc tam notiek programmu apstrā-de, atlīdzības sadale autoriem un atlīdzības izmaksa. Latvijas autori savu atlīdzību var reāli saņemt sekojošā gada augustā — sep-tembrī. Ārvalstu autoriem atlīdzības sadale notiek vienu reizi gadā, apkopojot visas saņemtās programmas par iepriekšējo gadu, tāpēc ārvalstu organizācijām atlīdzības

Atskaite par Kultūras un izglītības (KI) fonda līdzekļu apgrozījumu 2010.gadā (latos)	
Atlikums uz 31.12.2009	23 302.14
Ieņēmumi 2010.gadā kopā	41 944.42
tai skaitā,	
1. Atskaitījumi no ārvalstu autoratlīdzības sadales	40 285.94
2. Procenti par KI fonda depozītu	1 658.48
Izdevumi 2010.gadā kopā	48 597.5
tai skaitā,	
1. Finanšu informācijas izsūtīšana autoriem	1 478.55
2. Informatīvo materiālu veidošana, publicēšana, biļetena AKKA/LAA Ziņas izdošanas un izsūtīšanas izdevumi (2 numuri)	5 608.79
3. Izdevumi "Autortiesību bezgalības balvas 2010" pasākuma norisei un atspoguļojumam LTV	25 084.66
4. "Autoru dienas" semināru izdevumi	274.40
5. KI fonda projektu vadība	12 874.19
6. Autortiesību muzeja uzturēšanas izdevumi	446.76
7. Interneta portāla uzturēšanas un mājas lapas izveides izdevumi	1 830.14
8. Atbalsts zemestrīcē cietušajiem Čīles autoriem	1 000.01
Atlikums uz 31.12.2010	16 649.06

izmaksa var notikt ne ātrāk kā gadu pēc tās saņemšanas biedrībā. Jāatzīmē, ka autoratlī-dzības sadali un izmaksu aizkavē nekvalitatī-vi sagatavotas izmantoto darbu programmas. Tā periodiski veidojas uz noteiktu laiku autoriem vēl nesadalītā atlīdzība. Autoratlīdzības sadalē ārvalstu autoriem AKKA/LAA izmanto Skandināvijas un Baltijas valstu autortiesību organizāciju kopīgo datu bāzi NORD—DOC. Datu bāze, uz ko balstās ārvalstu autoratlīdzības sadale, ir nesalīdzināmi plašāka un sarežģītā-ka par Latvijas autoru datu bāzi. 2010.gada 31.decembrī AKKA/LAA pārstāvēja 4 289 Latvijas tiesību īpašniekus — par 209 vairāk nekā 2009.gadā — un vairāk nekā 4 miljo-nus autoru no 108 ārvalstu autortiesību organizācijām. Ar AKKA/LAA toreizējās valdes lēmumu 1997.gadā tika izveidots Kultūras, izglītī-bas un sociālais fonds. Ar 2003. gada 5.februāri AKKA/LAA vienīgā dalībnieka kopsapulces lēmumu fonds pārdēvēts par Kultūras un izglītības (KI) fondu. KI fonda līdzekļus veido atskaitījumi no atli-dzības ārvalstu autoriem 10% apmērā atbil-stoši līgumiem ar ārvalstu autortiesību organizācijām par savstarpējo pārstāvniecī-bu. Uzkrātos fonda līdzekļus izlieto saska-ņā ar KI fonda noteikumiem. KI fonda līdzekļu izlietojumu 2010.gadā AKKA/LAA padome apstiprināja 27.01.2011. Fonda līdzekļu atlikums 2010.gada 31.decembrī bija 16 649 lati. Neraugoties uz krīzes radīto iespaidu savāk-tās atlīdzības apjomā, novērtējam 2010.gadu kā veiksmīgu. AKKA/LAA ieņēmumi pār-snieguši izdevumus par 28 095 latiem, kas saskaņā ar statūtiem pievienoti biedrības rezerves fondam. AKKA/LAA 2010.gadā turpinājās ISO darba kvalitātes vadības sistēmas izstrāde un ieviešana organizācijas darbībā. Biedrības AKKA/LAA pilns 2010.gada pārskats un revidenta ziņojums iesniegts VID reģionālās iestādes Centra rajona nodaļā un saskaņā ar Autortiesību liku-mu — LR Kultūras ministrijā. Saisinātā bilance publicēta laikrakstā "Latvijas Vēstnesis". Pārskats par AKKA/LAA savākto un autoriem sadalīto atlīdzību izsū-tīts visām ārvalstu organizācijām, ar kurām AKKA/LAA noslēgusi līgumus, kā arī Starptautiskās autoru un komponistu bied-rību konfederācijas (CISAC) sekretariātam, publiskots AKKA/LAA mājas lapā *www.akka-laa.lv* un publicēts biļetenā "AKKA/LAA Ziņas", ko saņem AKKA/LAA pārstāvētie autori. □

*Inese Paklone,
AKKA/LAA izpildīdirektore*

Par mūziku publiskā izpildījumā pērn iekasējām 1,14 miljonus

Mūzikas publiskā izpildījuma licencēšana ir cieši saistīta ar ekonomiskajiem procesiem un norisēm valstī. Laikā, kad uzņēmēji samazi-na savas izmaksas un optimizē darbību, diemžēl tieši maksa par mūzikas licenci ir viena no pirmajām svītrotajām izdevumu pozīcijām.

Ekonomiskie procesi ietekmē arī iedzīvotāju kultūras patēriņu. *DnB NORD Latvijas barometrs* 2010.gada 29.jūlija publicētajā pētījumā par izklaidi un kultūru atklāj, ka puse iedzīvotāju kul-tūras un izklaides pasākumu apmeklē-šanai nevar atļauties tērēt ne santima, tāpēc populārākā izklaide Latvijā ir televīzijas skatīšanās. Tomēr, neskatoties uz kopumā niepiepri-cinošām kultūras patēriņa tendencēm valstī, Muzikālo darbu nodaļas 2010.gada veikums vērtējams pozitīvi.

Par muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantojumu publiskā izpildījumā iekasēti 1 139 003 latu, kas ir par 2 686 latiem jeb 0,2% mazāk nekā 2009.gadā. Tādejādi 2010.gada iekasētās autoratlīdzības apjoms faktiski saglabājās 2009.gada līmenī.

Koncerti

Koncertu segmentā situācija pamazām sta-bilizējās, tomēr saglabājas iepriekšējo gadu tendence, kad augstais bezdarba līmenis un iedzīvotāju ienākumu samazinājums ierobe-žo koncertu un citu izklaides pasākumu pie-ejamību. 2010.gadā par darbu izmantojumu koncertos iekasēti Ls 288 279 — par 5,4% mazāk nekā 2009.gadā. Ievērojamākie ārval-stu mākslinieku koncerti — *Metallica*, *Eross Ramazoti*, *A-Ha*, *Mireija Matjē*. Nacionālās koncertdzīves nozīmīgākais notikums ar rekordlielu apmeklējumu — grupas "Prāta Vētra" koncerts gada nogalē Arēnā Rīga. Arvien lielāku auditoriju ik gadu pulcē vasa-ras mūzikas festivāls *Positivus* Salacgrīvā, tāpat veiksmīgs ir *Baltic Beach Party* Liepājā.

2010.gada vasarā notika X Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki. Par auto-

ru darbu izmantošanas noteikumiem saru-nas uzsākām jau vairākus gadus iepriekš, rezultātā svētku koncertos publiski izpildīto darbu autoriem iekasēti 15,5 tūkstoši latu. Diemžēl turpinās tendence, ka koncerti tiek atcelti pēdējā brīdī un autoru biedrības licencēšanā ieguldītais darbs ir jānoraksta zaudējumā. Redzamākais no pajukušajiem 2010.gada projektiem bija biedrības "ORG serviss" izsludinātā 20 koncertu sērija Lido kompleksā un Vērmanes dārzā, no kuriem realizēja tikai divus koncertus ar pārdesmit apmeklētājiem. Tāpat organizatoru neizdarības dēļ dienu pirms norises tika atcelts Džo Kokera koncerts.

Mūzikas klubi un naktsklubi

Būtisks iekasētās autoratlīdzības kri-tums 2010.gadā bija izklaides sektorā — naktsklubos, neska-toties uz to, ka licen-cēto objektu skaits

palicis nemainīgs. 2010.gadā iekasēts Ls 38 523 — par 12,6% mazāk nekā iepriekšējā pārskata periodā. Tas izskaidro-jams ar mūzikas klubu un naktsklubu sekto-rā vērojamo praksi atteikties no ieejas mak-sas (biļetēm) un attiecīgi maksāt minimālo autoratlīdzības summu.

Tautas nami

2010.gadā par 9,7% samazinājusies no pašval-dību kultūras/tautas namu segmenta iekasētā autoratlīdzība. Autoratlīdzības kritums ir skaidrojams gan ar kultūras/tautas namu pārstrukturizēšanas administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, gan ar pašvaldību kultūrai piešķirtā finansējuma samazinājumu.

Filmu mūzika

2010.gadā samazinājusies autoratlīdzība, kas iekasēta par mūzikas publisko izpildījumu, demonstrējot filmas. Neskatoties uz to, ka palielinājies filmu mūzikas izmantojumam izsniegto licenču skaits un nav samazinājies kinoteātru skaits, 2010.gadā iekasētās autor-atlīdzības samazinājums ir 6%. Šo negatīvo dinamiku var skaidrot gan ar krīzes ietekmi, gan ar iespējām skatīties filmas

➤ *turpinājums 6.lpp*

➡ turpinājums no 5.lpp mājās, izmantojot dažādās tehnoloģiju piedāvātās iespējas — lejupielādējot caur internetu, abonējot no operatoriem kabeļtiklos.

Ēdināšanas uzņēmumi

2010.gadā restorānu, bāru, kafējnicu segmentā kopējais licencēto objektu skaits saglabājās iepriekšējo gadu līmenī, bet segmentu raksturoja krasa uzņēmumu rotācija. Daudzi uzņēmēji pārtrauca darbību šajā nozarē, savukārt jaunajiem tirgus dalībniekiem tika velēti daudz laika, lai nodrošinātu licenču saņemšanu. Šajā sektorā 2010.gadā iekasēti 240 879 lati, kas ir par Ls 4 560 vairāk nekā 2009.gadā. Tirgū ienākušas ne tikai daudzas mazas kafējnīciņas un kebabu ēstuves, bet arī starptautiski pazīstamu kompāniju restorānu ķēdes — *Harry Morgan, Tokyo City* un ātrās ēdināšanas restorāni *Coffee Inn*.

Veikali

Tāpat nemainīgs licencēto objektu skaits 2010.gadā bija veikalu, tirdzniecības zāļu segmentā. Pārskata periodā iekasēta autoratlīdzība Ls 237 592 — par 9,7% mazāk nekā iepriekšējā gadā, kas skaidrojams ar tarifa samazinājumu mūzikas publiskam izpildījumam veikalos. 2010.gadā raksturīgākās iezīmes veikalu segmentā: atvērts tikai viens tirdzniecības centrs — *Galleria Rīga*, pieaug lietoto preču veikaliem un veikalu tīkliem (piemēram, *Humana*) izsniegto licenču skaits.

Citi

2010.gadā par 8,4% palielinājusies no **pakalpojumu** uzņēmumiem (frizētavas, solāriji u.c.) iekasētā autoratlīdzība un šajā sektorā izsniegto licenču skaits. Pārskata periodā par Ls 7 579 palielinājies autoratlīdzības ieņēmums par muzikālu, literāru un horeogrāfisku darbu izmantojumu **vienreizējos kultūras, sporta un izklaides pasākumos**. Ieņēmums palielināts, pastiprinot privātā sektora organizēto vienreizējo pasākumu uzraudzību. Pieaudzis izsniegto licenču skaits mūzikas publiskam izpildījumam sporta centros un klubos, tāpat palielinājies licenču skaits mūzikas atskaņošanai viesnīcās viesu numuros. 2010.gadā Muzikālo darbu nodaļā ir pilnveidota licencēšanas procesa vadība. Uzsākta neterminētu (beztermiņa) licenču izsniegšana stacionārajiem objektiem trijos segmentos — veikali, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu uzņēmumi. Piedāvājot uzņēmējiem neterminētas licences, nodaļa varēs samazināt izdevumus, kas saistīti ar licenču darbības pagarināšanu. □

Ināra Dombrovska,
AKKA/LAA Muzikālo darbu nodaļas vadītāja

Autoru akadēmija muzikālo darbu autoriem

Maija sākumā AKKA/LAA aicināja jaunos komponistus un tekstu autorus apmeklēt Autoru akadēmijas semināru “Kas jāzina dziesmu autoram, uzsākot savu karjeru”. Seminārā, kurā piedalījās gandrīz 40 autori, nozares speciālisti un jau pieredzējuši mūziķi stāstīja par mūzikas biznesa praktisko pusi, dalījās savā pieredzē, kā arī sniedza padomus, kas jāņem vērā, strādājot šajā jomā.

Mūzikas tirgus ekspertiem nācās atbildēt uz dažādiem jautājumiem

AKKA/LAA Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītājas vietniece Dace Sproģe mūziķiem skaidroja autora mantisko tiesību pārvaldīšanas iespējas, AKKA/LAA darbības principus un to, kā notiek autoratlīdzības sadale. AKKA/LAA Juridiskās nodaļas vadītājs Imants Belogrīvs pastāstīja par līgumu nozīmi darba un biznesa attiecībās, kā arī atbildēja uz dažādiem juridiska rakstura jautājumiem. Savukārt dziesmu autors, mūziķis un izdev-

niecības “Mikrofona ieraksti” repertuāra direktors Guntars Račs autoriem stāstīja, kāda ir izdevniecības loma mūziķu karjerā, kā izdevniecības izvēlas dziesmu autorus un izpildītājus, kā tā var palīdzēt mūziķa karjeras veidošanā un ar ko mūziķim jābūt jāņem vērā. Normunds Rutulis, kas ir gan autors un izpildītājs, gan radio SWH didžejs, atklāja, kā būtu jārikojas mūziķim, lai viņa dziesma “aizietu tautā”. Savukārt autors un izpildītājs Jānis Holšteins — Upmanis jeb Goran Gora stāstīja par savu pieredzi — viņam, atšķirībā no lielākās daļas pazīstamo Latvijas mūziķu, nav līguma ar izdevēju, kas nozīmē, ka savu karjeru viņš veido pats, — tādēļ arī pieredze ir veidojusies citādi. Galvenā atziņa, par ko semināra beigās vienotās visi dalībnieki, bija, ka mūziķi viens otram nav konkurenti, bet gan kolēģi, kuri viens otram var palīdzēt vajadzīgajā brīdī. Visu semināra laiku nemitējās diskusijas par autoriem nozīmīgām tēmām, tika uzdoti jautājumi un sniegtas atbildes un padomi. Autoru atsauce bija ļoti liela, tādēļ tiem, kas semināram pieteicās vēlāk, diemžēl nācās šoreiz atteikties telpas ierobežojumu dēļ. Ņemot vērā lielo autoru interesi, nolēmām, ka jau rudenī rīkosim līdzīgu semināru, lai visiem interesentiem būtu iespēja tajā piedalīties. □

Seminārā piedalījās gandrīz 40 autori

Agnese Kārše,
sabiedrisko attiecību speciāliste

Autoru akadēmija par jauno mūziķu iespējām

Raidorganizāciju nodaļa 2010.gadā

Pagājušajā gadā Raidorganizāciju nodaļa iekasēja 860 330 latu, kas, salīdzinot ar 2009.gadu, ir par 395 tūkstošiem latu mazāk. Tik liels iekasētās autoratlīdzības samazinājums ir vairāku iemeslu dēļ.

Pirmkārt, valsts SIA “Latvijas Radio” 2010.gadā samaksāja par Ls 211 427 mazāk. Ja 2009.gadā, atbilstoši noslēgtā izlīguma nosacījumiem par muzikālu darbu raidīšanu bez atļaujas 2002 un 2003.gadā, valsts SIA “Latvijas Radio” samaksāja 100 356 latu, kā arī Ls 57 092 bija par 2008.gadā nesamaksāto autoratlīdzību, tad 2010.gadā par muzikālu darbu raidīšanu un literāru darbu raidīšanu ēterā un vienlaicīgu publiskošanu internetā atbilstoši licences līguma nosacījumiem tika veikts maksājums tikai no prognozētajiem 2010.gada ievērojami mazākiem valsts SIA “Latvijas Radio” ieņēmumiem. Kā pozitīvais jānorāda, ka 2010.gada nogalē ar valsts SIA “Latvijas Radio” tika noslēgti jauni licences līgumi par muzikālu un literāru darbu raidīšanu ēterā un vienlaicīgu publiskošanu interneta tīklā visās četrās radio programmās turpmākajos piecos gados. Bez tam noslēgts līgums arī par autoru darbu reproducēšanu un uzglabāšanu, kas ir šobrīd pirmais šāda veida līgums ar raidorganizācijām. Jāuzteic valsts SIA “Latvijas Radio”, jo tas patlaban ir vienīgais sabiedriskais radio, kas ieguvis visas nepieciešamās atļaujas autoru darbu izmantošanai. Otrkārt, pērn privātās televīzijas autoriem samaksāja Ls 129 461, kas ir par Ls 174 404 mazāk nekā 2009.gadā. Šāds autoratlīdzības samazinājums skaidrojams gan ar tiesvedības procesiem ar lielākajām Latvijas televīzijām, kuras, manuprāt, negodprātīgi izmanto tiesvedī-

bas procesu kā formālu iemeslu, lai autoriem maksātu mazāk vai pat nemaksātu vispār līdz tiesvedības procesa beigām, piemēram, LNT 2010.gadā autoriem samaksāja tikai Ls 32 080 par muzikālu darbu raidīšanu 2007.gadā (!), gan ar ievērojamu kopējo nozares reklāmas ieņēmumu kritumu. Pozitīvais ir tas, ka 2011.gadā eksperti prognozē reklāmas ieņēmumu stabilizāciju un pat nelielu pieaugumu. Diemžēl SIA “TV Rīga” lietā tika noraidīta AKKA/LAA kasācijas sūdzība un spēkā stājās LR Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2009.gada 9.jūnija spriedums, ar kuru tika atzīts par noslēgtu licences līgums ar SIA “TV Rīga” līdz 2012.gada 31.decembrim ar tiesas noteikto autoratlīdzības lielumu 0,35% par 10%-15% mūzikas raidorganizācijas programmu. Jānorāda, ka tiesas noteiktie 0,35% ir gandrīz trīs reizes mazāki par autoru pašu noteiktajiem 0,9% par šādu mūzikas izmantojuma apjomu. Nekādi nav pieņemams Senāta viedoklis, ka AKKA/LAA nav autors un tādēļ savā prasībā nevarot atsaukties uz Autortiesību likuma 15.pantu, kas nosaka autora izpēmes tiesības. Mūsu ieskatā Senāts nav pareizi piemērojis Civillikuma tiesību normas, kas nosaka, ka līgums uzskatāms par galīgi noslēgtu tikai tad, kad starp līdzīgiem notikusi pilnīga vienošanās par darījuma būtiskajām sastāvdaļām ar nolūku savstarpēji saistīties. Civillikuma 1470.pants nosaka, ka būtisks darījumā ir viss tas, kas nepieciešams tā dzimšanai un bez kā arī pats nodomātais darījums nav iespējams. Autoratlīdzības lielums ir viena no svarīgākajām licences līguma sastāvdaļām, tādēļ gadījumā, ja puses nespēj vienoties par autoratlīdzības lielumu, licences līgums nevar tikt noslēgts. Jāatzīst, ka pēc a/s “Kurzemes Radio” lietas, šis

ir jau otrais spēkā stājies autoriem nelabvēlīgais spriedums, jo ar to tiek atzīts, ka, pirmkārt, tiesa var autoru vietā noteikt, cik maksā autoru darbs, otrkārt, faktiski tiek legalizēta autoru darbu izmantošana bez licences, jo atliek vien radio vai televīzijai “uzsākt sarunas” par licences līguma noslēgšanu un laiku pa laikam veikt sev pieņemamu autoratlīdzības daļas maksājumu, lai vēlāk licences līgums tiktu atzīts par noslēgtu, kaut gan puses nav vienojušās par maksājamās autoratlīdzības lielumu, kas ir jebkura šāda līguma būtiska sastāvdaļa. Šāds tiesas lēmums mums nav saprotams, jo īpaši tādēļ, ka uz lietas izskatīšanas brīdi bija stājies spēkā 2010.gada 14.janvārī Administratīvās apgabaltiesas izskatītais biedrības “Latvijas Raidorganizāciju asociācija” pieteikums par Konkurences padomes 2008.gada 13.februāra lēmumu par lietas izpēti izbeigšanu (šajā lēmumā konkurences padome atzina, ka AKKA/LAA tarifi par muzikālu darbu izmantošanu raidorganizācijām ir taisnīgi un ekonomiski pamatoti un AKKA/LAA darbībā nav novērojama ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana, pretēji tam, kā to iepriekš paudusi Latvijas Raidorganizāciju asociācija). Administratīvā apgabaltiesa šajā spriedumā norāda, ka apgabaltiesas ieskatā Konkurences padome “pamatoti secināja, ka AKKA/LAA noteiktie autoratlīdzības tarifi nav uzskatāmi par pašiem zemākajiem (bet tie ir vieni no zemākajiem), un tie ir uzskatāmi par samērojamiem ar citu valstu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju noteiktajiem autoratlīdzības tarifiem.” □

Ance Balode,
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu un Raidorganizāciju nodaļu vadītāja

Audiovizuālo darbu nodaļas 2010.gada darbs

Kopumā 2010.gadā par audiovizuālu darbu izmantošanu tika samaksāts Ls 24 062. Salīdzinot ar 2009.gadu, pērn filmu autoriem tika iekasēts par Ls 14 532 mazāk.

Pirmkārt, valsts SIA “Latvijas Televīzija” 2010.gadā autoriem samaksāja Ls 15 460, kas ir par Ls 11 926 mazāk nekā gadu iepriekš. Otrkārt, krīzes rezultātā ievērojami samazinājās AKKA/LAA pārstāvētu filmu autoru veidotu darbu publiska demonstrēšana dažādos pasākumos, kā rezultātā 2010.gadā par publisku filmu demonstrēšanu AKKA/LAA autoriem tika samaksāts Ls 2 416, kas ir par Ls 3 846 mazāk nekā

gadu iepriekš. Toties par audiovizuālu darbu reproducēšanu 2010.gadā tika samaksāts Ls 1 448, kas ir divreiz vairāk nekā gadu iepriekš. Šāds pieaugums radies, jo 2010.gadā tika izsniegta licence AKKA/LAA pārstāvētu autoru veidotu filmu fragmentu reproducēšanai mācību līdzekli “No modernisma līdz postmodernismam”, par ko autoriem tika samaksāts Ls 1 178. 2010.gadā vairāki Latvijas teātri izņēma licences AKKA/LAA pārstāvētu autoru veidotu filmu izmantošanai. Tā par filmas “Baltie zvaniņi” fragmentu publisku demonstrēšanu mūziklā “Leo. Pēdējā bohēma” filmas autoriem autoratlīdzību maksā Latvijas Nacionālais teātris. Par godu Dailes teātra jubilejai teātris rīkoja kino dienu “Daile kino

lentēs”, kur ikvienam interesentam tika piedāvāta iespēja skatīties īpaši sagatavotu kino programmu par Dailes teātra vēsturi. Jaunais Rīgas teātris regulāri maksā autoratlīdzību Andrim Grīnbergam par 1972.gada filmas “Pašportrets” fragmentu izmantošanu izrādē “Klusuma skaņas”. Laba sadarbība turpinās arī ar vairākiem Latvijas muzejiem — Rīgas Kino muzejs, Latvijas Okupācijas muzejs, Rīgas Kultūras un tautas mākslas centrs “Mazā gilde”, Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, Ventspils muzejs. □

Ance Balode,
AKKA/LAA Audiovizuālo darbu un Raidorganizāciju nodaļu vadītāja

Kopsavilkums par AKKA/LAA savākto atlīdzību autoriem un citiem tiesību īpašniekiem (bruto) 2010.gadā

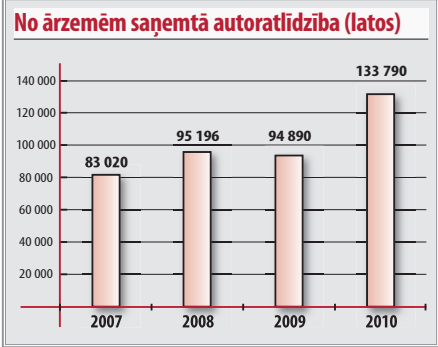
	2010.gads	2009.gads	%
Muzikālo darbu tiesības	1 761 828.87	2 191 985.31	-19.62
Komerčiālās radio raidorganizācijas	79 171.06	138 375.64	
Sabiedriskā radio raidorganizācija	163 638.18	376 565.88	
Komerčiālās TV raidorganizācijas	164 488.61	303 865.80	
Sabiedriskā TV raidorganizācija	84 696.38	105 156.00	
Kabeļtelevīzijas	124 408.50	112 695.43	
Mūzika internetā	6 423.02	13 637.70	
Publiskais izpildījums (koncerti, kafējnīcas, veikali u.c.)	1 084 248.14	1 082 597.48	
Publiskais izpildījums (filmu mūzika)	54 754.98	59 091.38	
Dramatisko un muzikāli dram. darbu tiesības	283 557.93	378 504.65	-25.08
Teātris	222 544.19	315 250.70	
Kabeļtelevīzijas	35 841.45	33 658.71	
Sabiedriskā radio raidorganizācija	18 908.00	18 007.63	
Sabiedriskā TV reproducēšana	570.01	477.78	
Sabiedriskā TV raidorganizācija	5 694.28	11 109.83	
Literāro darbu tiesības	49 817.35	52 681.67	-5.44
Sabiedriskā TV raidorganizācija	259.70	549.27	
Sabiedriskā radio raidorganizācija	12 605.34	12 005.08	
Kabeļtelevīzijas	23 894.30	22 439.14	
Horeogrāfija (Sabiedriskā TV)	422.18	978.93	
Izdevniecības	12 635.83	16 709.25	
Vizuālo darbu tiesības	30 112.26	31 012.61	-2.90
Sabiedriskā TV raidorganizācija	889.77	1 379.31	
Kabeļtelevīzijas	17 067.37	16 027.96	
Izdevniecības	6 527.62	4 687.76	
Vizuālo darbu izstādīšana valsts iestādēs un kultūras org.	149.80	14.00	
Tālākpārdošana	5 477.70	7 495.08	
Vizuālo darbu iekļaušana filmās un reklāmās	0.00	1 364.50	
Vizuālo darbu reproducēšana datu nesējos	0.00	44.00	
Audiovizuālo darbu tiesības	112 244.01	121 406.43	-7.55
Reproducēšana	1 448.46	631.24	
Sabiedriskā TV raidorganizācija	15 460.36	27 386.53	
Komerčiālās TV raidorganizācijas	4 687.50	4 001.70	
Kabeļtelevīzijas	88 181.34	82 811.11	
Filmu noma	50.35	313.85	
Filmu demonstrēšana	2 416.00	6 262.00	
Atlīdzība autoriem no ārzemēm	133 790.27	94 890.93	40.99
Publiskais izpildījums (mūzika)	94 212.98	61 631.59	
Dramatisko darbu tiesības	22 836.35	26 097.11	
Literāro darbu tiesības	516.08	385.48	
Vizuālo darbu tiesības	16 138.22	6 772.86	
Audiovizuālo darbu tiesības	86.64	3.89	
Mērķa rezerves no kabeļtelevīzijām	3 173.50	3 003.67	
Tukšie audionesēji — mūzika	35 795.58	71 468.86	
Tukšie audiovizuālie nesēji — filmas	20 742.92	25 960.69	
AKKA/LAA-NCB mehānisko ierakstu tiesības	55 542.61	64 890.33	-14.41
AKKA/LAA-NCB līgumsodi	5.36	313.18	
Kopā atlīdzība autoriem	2 486 610.66	3 036 118.33	-18.10
Ieņēmumi no banku % autoriem	221 484.74	2 64 610.30	-16.30
Kopējie ieņēmumi autoriem ar banku %	2 708 095.40	3 300 728.63	-17.95
Publiskā patapinājuma atlīdzība autoriem	116 852.20	130 579.58	-10.51
Ieņēmumi no banku % autoriem	862.41	3 901.37	-77.89
Kopā publiskā patapinājuma atlīdzība autoriem ar banku %	117 714.61	134 480.95	-12.47
Kopā atlīdzība autoriem	2 603 462.86	3 166 697.91	-17.79
Kopā atlīdzība autoriem ar banku %	2 825 810.01	3 435 209.58	-17.74
Atlīdz. mūz.izpildīt. un fonogr. produc.(LaPA)	53 716.15	109 499.63	
Atlīdzība filmu producentiem (LKA)	20 742.92	26 045.69	
Atlīdzība izpildītājiem (aktieru apvienība) (LaPAA)	20 742.92	26 045.69	
KOPĀ atlīdzība blakustiesību organizācijām	95 201.99	161 591.01	-41.08
Banku % blakustiesību organizācijām	7 391.71	9 018.76	
Kopā atlīdzība blakustiesību organizācijām ar banku %	102 593.70	170 609.77	-39.87
Kopā atlīdzība visiem Latvijas tiesību īpašniekiem	2 698 664.85	3 328 288.92	-18.92
Kopā atlīdzība visiem Latvijas tiesību īp. ar banku %	2 928 403.71	3 605 819.35	-18.79
Citu tiesību īpašnieku daļa no kabeļtelevīzijām (AGICOA, ZDF)	44 433.00	31 530.59	40.92
PAVISAM KOPĀ	2 972 836.71	3 637 349.94	-18.27
t.sk. ieņēmumi no bankas uzkrātajiem procentiem un depozītiem	229 738.86	277 530.43	-17.22

Latvijas autoru darbi ārzemēs

Latvijas autoru darbus aizvien vairāk izmanto ārvalstīs — 2010.gadā no mūsu organizācijām saņemtā atlīdzība ir par 41% lielāka nekā iepriekšējā gadā. Ja 2009.gadā Latvijas autori no ārzemēm saņēma 94 890 latus, tad pērn jau tie bija 133 790 lati.

Vislielākā atlīdzība — Ls 94 213 saņemta par mūzikas publisku izpildījumu. Ārvalstīs, lielākoties Eiropā, plaši tiek izmantoti latviešu akadēmiskās mūzikas autoru darbi, piemēram, Georga Pelēča, Riharda Dubras, Ērika Ešenvalda, Santas Ratnieces un citu. Taču, piemēram, Brazīlijā šobrīd populāri ir arī grupas “Prāta Vētra” muzikālie darbi. 22 836 lati saņemti par dramatisko darbu izmantojumu, visvairāk, protams, par Alvja Hermana (Jaunais Rīgas teātris) izrādēm. Vairāk nekā 2009.gadā pērn saņēma vizuālo darbu autori. Ārzemēs mūsu autoru mākslas darbus reproducē, raida televīzijā, publicē presē un internetā: visvairāk izmantotie ir karikatūrista Agra Liepiņa darbi. Kopā

2010.gadā par vizuālo darbu izmantojumu saņemtā atlīdzība bija 16 138 lati. Par literāro darbu izmantojumu 2010.gadā saņemti 516 lati, bet par audiovizuālo darbu — 87 lati (kas, salīdzinot ar 2009.gadu, kad tika saņemti nepilni četri lati, arī ir liels pieaugums). AKKA/LAA Latvijas teritorijā administrē gan Latvijas, gan ārzemju autoru darbu izmantojumu, tāpat kā to dara autortiesību aģentūras citās valstīs, pamatojoties uz organizāciju savstarpēji noslēgtajiem līgumiem. Tas nozīmē: ja autors ir mums uzticējies savu tiesību administrēšanu, viņš saņems atlīdzību par savu darbu izmantojumu arī citās valstīs. □

*Agnese Kārše,
sabiedrisko attiecību speciāliste*

No ārzemēm saņemtā autoratlīdzība pa tiesību veidiem (latos)

Gads	2007	2008	2009	2010
Publiskais izpildījums (mūzika)	56 811.75	85 696.67	61 631.59	94 212.98
Dramatisko darbu tiesības	15 867.45	6 134.74	26 097.11	22 836.35
Literāro darbu tiesības	5 164.43	0.00	385.48	516.08
Vizuālo darbu tiesības	5 176.88	1 882.54	6 772.86	16 138.22
Audiovizuālo darbu tiesības	0.00	1 482.47	3.89	86.64

Kas jāzina autoram, pārceļoties uz dzīvi citā valstī

Ja nu es pārceļos uz ārzemēm?

Pēdējo gadu laikā no Latvijas uz citām valstīm ekonomisku vai kādu citu apsvērumu vadītī izceļojuši ne mazums cilvēku, tajā skaitā arī AKKA/LAA pārstāvētie autori. Dzīvesvietas maiņa cilvēkiem var radīt daudz neskaidru jautājumu, tādēļ apkopojām tos jautājumus, ko mums visbiežāk uzdod autori, kuri pārceļas uz dzīvi citā valstī.

Vai, pārceļoties uz dzīvi citā valstī, man ir jāslēdz līgums ar vietējo autoru biedrību?

Nē. AKKA/LAA ir noslēgti savstarpējās pārstāvniecības līgumi ar mūsu organizācijām visā pasaulē. Respektīvi, Latvijas teritorijā komponistu pārstāv AKKA/LAA, bet, piemēram, Krievijā to dara Krievijas Autoru biedrība RAO, Lielbritānijā — PRS for Music, Vācijā — GEMA. Nav nozīmes tam, kurā valstī autors izvēlas dzīvot, jo viņš ir pārstāvēts praktiski visā pasaulē no līguma noslēgšanas dienas. Jāatceras, ka autoram vienlaicīgi par vienu darbu veidu un darbu izmantojuma veidu var būt tikai viens līgums. Tas nozīmē, ka, piemēram, komponists nedrīkst savu darbu izmantošanas publiskā izpildījumā administrēšanu uzticēt

AKKA/LAA un vēl kādai citai organizācijai — viņam ir jāizvēlas viena organizācija.

Vai autoratlīdzību es turpināšu saņemt kā līdz šim?

Jā. Ja autora darbi tiek atskaņoti koncertā, piemēram, Lielbritānijā, tad šo koncertu licencē vietējā autoru biedrība PRS for Music. Autoratlīdzību par darbu izmantojumu autoru biedrība sūta uz AKKA/LAA, ar kuru autoram ir noslēgts līgums, un AKKA/LAA to savam autoram izmaksā ar pārskaitījumu uz viņa bankas kontu. Ja autors vēlas, lai šo atlīdzību viņam pārskaitītu uz bankas kontu ārvalstīs, tas var radīt papildus bankas izdevumus.

Vai līgums ar kādas citas valsts autoru biedrību man varētu būt izdevīgāks?

Ja autors tomēr ir izlēmis apmesties uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, autors var apsvērt iespēju pārtraukt līgumu ar AKKA/LAA un pēc tam noslēgt līgumu ar vietējo autoru biedrību. Starptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācija (CISAC), kā arī līgumi starp mūsu biedrībām skaidri nosaka, ka pret visiem autoriem — kā savējiem, tā

pret tiem, kuri ir pārstāvēti caur mūsu biedrībām, jāpiemēro vieni un tie paši principi — kā tarifi, tā sadales noteikumi.

Līguma noslēgšana ar citu mūsu biedrību neietekmēs autora saņemtās atlīdzības apmēru.

Autora ieguvums ir ērtums — piemēram, saņemt atlīdzību, kā arī iegūt nepieciešamo informāciju ir ērtāk savā rezidences valstī.

Ja es tomēr vēlos pārtraukt līgumu ar AKKA/LAA, vai man draud kādas sankcijas?

Nē. Autors var pārtraukt savu līgumu ar AKKA/LAA, par to paziņojot rakstveidā. Autoram nav jāpamato sava vēlme pārtraukt līgumu. Tiesa, līgums netiks pārtraukts uzreiz, bet gan līgumā noteiktajā termiņā, jo AKKA/LAA ir piesaistīta sadales grafikam un šādu izmaiņu veikšana prasa zināmu laiku. Kad līgums ar AKKA/LAA ir pārtraukts, autors var slēgt līgumu ar savas izvēlētais valsts autoru biedrību. Autoram jāpatur prātā, ka citas autoru biedrības var piemērot, piemēram, iestāšanās maksu vai citus noteikumus, kas var atšķirties no AKKA/LAA prakses, bet ir pieļaujami. *Komponisti! Lai kurā pasaules malā Tevi nepārsteigtu iedvesma, reģistrē savus darbus AKKA/LAA mājas lapā www.akka-laa.lv!* □

*Ieva Dombrovska,
AKKA/LAA Lietvedības nodaļas vadītāja*

Pasaules iedvesmots komponists

Bez Imanta Kalniņa latviešu kultūra noteikti nebūtu tāda, kāda tā ir šodien. Komponists, kurš 26.maijā nosvinēja savu 70. dzimšanas dienu, mums devis mūziku kinofilmās un teātra izrādēs, akadēmiskās un populārās mūzikas darbus. Kādā tveicīgā jūnija pēcpusdienā aicinājām uz sarunu Imantu Kalniņu. Vienojāmies, ka runāsim par mūziku, un tikai. Lai gan patiešībā mūzika nevar būt “tikai”...

Kāds bija pats Jūsu radošās darbības sākums — kad Jūs sākāt komponēt, kā tas notika?
Tas pats sākums bija tālā bērnībā. Cik es atceros, tad man vēlme ņemt rokā papīru un pierakstīt notis, pašam savas notis, bija jau pirmajās pamatskolas klasēs.
Kas uz to pamudināja?
Mūzikas valdzinājumu es esmu izjutis kopš vien es sevi atceros. Un šis valdzinājums noteikti bija tas, kas mani pamudināja sākt rakstīt mūziku. Loģiski, vai ne?
Vai atceraties, kāds bija pats pirmais darbs, ko uzrakstījāt?
Atceros gan. Pirmais darbs bija tango klavierēm. Tas bija pamatskolā. Un otrais un trešais darbs bija divi valši — arī klavierēm.
Vai vienaudži zināja, ka rakstāt mūziku?
Vienaudži to, protams, nezināja. Arī mājās tēvs, māmiņa, es nedomāju, ka zināja, ka es kaut ko komponēju. Viņi dzirdēja, ka es tās klaviers spēļu uz nebēdu no rīta līdz vakaram, bet to, ka es arī kaut ko komponēju — diez vai. Jo iedzimtā vai ieaudzinātā kautrība man neļāva uzreiz tā meklēt auditoriju un rādīt, kādu oļu es esmu izdējis. Tas nāca vēlāk.

Kad?
Tad jau es mācījos Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskolā, kordirģentu nodaļā. Bet mans sapnis par kompozīciju bija dzīvs. Un es savas uzrakstītās kompozīcijas gribēju parādīt kādam komponistam. Tā kā tajā laikā Mediņa vidusskolā par pedagogu strādāja Valters Kaminskis, tad viņš bija pirmais, kam es parādīju vienu no saviem darbiem. Pēc tam vienu darbu, kas bija klavieru sonāte, parādīju citam pasniedzējam, Jānim Licītim. To es darīju tadēļ, ka mans sapnis tik tiešām bija iemācīties komponēt, ko vēlāk arī realizēju, kad iestājos Konservatorijā (tagad Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija).
Arī Jūsu brālis (dzejnieks un prozas autors Viktors Kalniņš jeb Viks) ir radošs cilvēks — vai šis radošums tika kaut kā veicināts jau ģimenē?

Es nedomāju, ka par to mēs varam izdarīt kādus universāla rakstura secinājumus — īpaši par literatūru vai mūziku. Jo, ja kādam sirds tiecas uz to, tad viņam sirds tiecas uz to. Un, ja manam brālim sirds būtu tiekusies uz mūziku, tad viņš arī būtu mūziķis. Bet viņam sirds tiecās uz kaut ko citu. Un no viņa iznāca rakstnieks un dzejnieks. Es domāju, ka vecāku loma bija tāda, ka viņi bija tik mīļi un jauki un nodrošināja mums tādu dzīvi bērnībā, ka mēs

“Mūzika ir tas, ko es daru, ko es esmu mācījies darīt, ko es protu darīt,” Imants Kalniņš

netraucēti varējām sekot tam, uz ko mūsu sirsnības mūs aicināja.
Jums ir vairākas dziesmas ar brāļa Vika vārdiem. Vai jau bērnībā kopīgi radījāt dziesmas?
Tās nāca krietni vēlāk. Arī Viks rakstīšanai nobrieda krietni vēlāk. Es jau biju beidzis konservatoriju. Ar Vika vārdiem pirmo reizi strādāju, rakstot Liepājas teātrim “Princi un ubaga zēnu”. Tas bija pirmais mūsu kopējais darbs. Taču mēs ar Viku bērnībā izdevām mājās žurnālus. Man šķiet, nosaukums bija “Mājas viesis”. Izlaidām trīs vai četrus žurnālus. Tas bija literārs žurnāls — neba informatīvs vai ziņu žurnāls. Mēs rakstījām stāstus, dzejoļus — bet kuri bērni tad neraksta dzejoļus? Mēs šai žurnālā darījām visu — rakstījām, izdevām, tirgojām. Runājot jaunlaiku valodā, mēs bijām mazas pašnodarbinātas personas. Tas bija

bezgala interesanti! Mēs šajos stāstos aprakstījām savus piedzīvojumus. Es vēl nesen pārlasīju vienu Vika dzejoļu, kas tika iespiests šajā žurnālā. Tas bija pamatskolas laiks, kad Viks uzrakstīja dzejoļu “Kā Imis laukos uz balli gāja”. Tas bija par mani. Mēs dzīvojām Dikļos, tur, kur Viks tagad dzīvo. Un es gāju uz balli, ko Viks tad pēc tam aprakstīja balādē. Ja es iedomotu to Jums tagad izlasīt, Jūs noteikti smietos kā kutināta!

Kas ir Jūsu galvenais iedvesmas avots, rakstot mūziku?
Mūzika ir tas, ko es daru, ko es esmu mācījies darīt, ko es protu darīt. Citādi es esmu tāds pats dzīvs cilvēks kā jebkurš cits.
Tomēr mūzikas radīšanai ir vajadzīgs kaut kas īpašs, mūzikas radīšana taču nav gluži ikdienišķs darbs.
Jā, ir tādas profesijas, kuras dod nevis produktu ar pievienoto vērtību, bet gan pašu pievienoto vērtību. Radošas profesijas rada pašu pievienoto, absolūto vērtību. Bet es ne velti pateicu, ka es esmu tāds pats cilvēks kā visi pārējie. Un es dzīvoju šo dzīvi, tieši šajā skaistajā pasaulē, tāpat kā jebkurš no mums. Un es nekad neesmu profesijas salīdzinājis un kādai no šīm profesijām mēģinājis piešķirt īpašu statusu. Nav nekādas starpības, vai cilvēks visu dienu sēž pie datora un, piemēram, veido datu bāzes, vai komponē mūziku. Es nekad

neesmu vērtējis vai salīdzinājis cilvēkus pēc profesijām. Es tā nedaru!
Vai tiešām mūzikas radīšanai nav vajadzīga nekāda iedvesma, nekas īpašs?
Man šī pasaule dod iedvesmu — saule, debesis, mākoņi, cilvēki, kas ir mīlestības pilni un labestīgi. Šī pasaule ir mans iedvesmas avots — visa kopumā. Protams, šajā pasaulē ir arī daudz ļaunuma, bet ļaunums mani sadusmo, tas nav iedvesmas avots.
Vai tas nozīmē, ka varat jebkurā brīdī pievērsties un uzrakstīt skaņdarbu?
Vispār ir tā, ka man tas ir jāvar. Jo kādēļ gan es esmu gājis skolās un to mācījies? Man tas ir jāvar! Pieņemsim, esmu vienojies ar kādu teātri vai kinostudiju, ka uzrakstīšu mūziku. Tas nozīmē, ka es jau tajā brīdī esmu piesaistīts grafikam, kāds ir filmai vai izrādei. Un tas, vai man ir iedvesma vai nav, nav svarīgi — šim

darbam ir jābūt uzrakstītam, un tas tiek uzrakstīts.
Par šo fenomenu — iedvesmu — tiek runāts ļoti bieži un daudz. Fantastiski, ja pār tevi nolaižas šī te iedvesma un tev strādāt ir viegli un forši, bet arī tad, ja tev nav iedvesmas, tev ir jāvar strādāt tikpat labi. Mans secinājums ir, ka iedvesmas fenomens ir diezgan spekulatīvs jēdziens, par ko mēs varam runāt bezgalīgi daudz. Bet tāds ārpus visa pastāvošs fenomens “iedvesma”, es šaubos, ka pastāv. Bet par to mēs noteikti varētu diskutēt bezgalīgi daudz. Viss ir atkarīgs no tā, kā cilvēks pārdzīvo — pasauli, fantastisku grāmatu, skaistu mūziku, lamas vai jebko citu. Visa dzīve ar savu daudzveidību rada pārdzīvojumu. Un radošie cilvēki ir tādas dvēseles, kas ļoti viegli uztver un pārdzīvo visu, un viņus tad arī visbiežāk skar “iedvesmas” fenomens. Un tas viņus katalizē. Bet man ir jāatkārto, ka ir jāspēj arī bez ārējiem kairinājumiem realizēt to, kas ir jārealizē.
Jūs esat radījis diezgan daudz pasūtījuma darbu. Vai Jums kā komponistam, rakstot darbu, ir nozīme tam, vai tas ir pasūtījuma darbs vai ka rakstāt pēc savas vēlēšanās?
Tā nav, ka kāds varētu mani piespiest rakstīt mūziku (smejas). Tās visas ir profesionāla darba nianses. Mums vienmēr ir izvēles iespējas — ja man, piemēram, piedāvā rakstīt mūziku kādai lugai, es varu izvēlēties — darīt to vai nē. Un savu izvēli es izdaru jau šajā brīdī. Ja režisoru es augsti vērtēju kā režisoru, kā cilvēku, ja viņš ir interesants, jūtīgs un emocionāls, tad es piekrišu šim darbam. Ja viņš tāds nav, tad lielākoties nemaz nepiekrītu. Zinot, ka, darot šo darbu, būs daudz apgrūtināšu apstākļu un attiecību, es neizvēlos to darīt.
Šeit varētu turpināt arī par iedvesmu, par ko tikko runājām — ja režisors atnāk pie manis ar interesantu, aizraujošu scenāriju, tad šis scenārijs jau ir iedvesmas avots, un viss darbs notiek ļoti organiski.
Vai kādreiz nav bijis grūti rakstīt kādus pasūtījuma darbus ideoloģijas vai kāda pārāk strikti noteiktā ierobežojuma dēļ?
Man ir bijis daudz pasūtījuma darbu arī padomju laikā — dziesmu svētkiem (dziesma “Ļeņinam” ar Imanta Ziedoņa vārdiem), Padomju Latvijas jubilejām un citiem šāda rakstura gadījumiem. Ja mēs runājam par ideoloģiju šāda veida darbiem, tad es esmu vienmēr pieturējies pie teiciena: “Dod ķeizaram to, kas ķeizaram pienākas, bet Dievam to, kas Dievam pienākas”. Kā profesionāls komponists es varu nošķirt šīs lietas.

Fantastiski, ja pār tevi nolaižas šī te iedvesma un tev strādāt ir viegli un forši, bet arī tad, ja tev nav iedvesmas, tev ir jāvar strādāt tikpat labi

Ja paskatāmies mūzikas vēsturē, tad pasaules ģeniālāko komponistu biogrāfijās varam redzēt ļoti, ļoti daudz pasūtījuma darbu. Un bieži tie arī ir bijuši tie labākie darbi. Un tas ir loģiski, jo arī tiem autoriem bija jādzīvo un jāpelnā iztika. Un tas nav nekas ne analizējams, ne apspriežams. Tas ir normāls maizes darbs, lai cilvēks varētu uzturēt sevi un savu ģimeni.
Jūs intervijās esat teicis, ka Jums pašam labāk patīk rakstīt akadēmisko mūziku. Vai Jūs nesatrauc tas, ka akadēmiskās mūzikas sapratēju ir krietni mazāk nekā populārās mūzikas gribētāju?
Vienmēr auditorija akadēmiskajai mākslai ir bijusi krietni mazāka. Tā tas ir gan attiecībā uz mūziku, gan arī mākslu, kino un literatūru. Un nevajag jau no visiem cilvēkiem prasīt, lai viņi būtu tik izglītoti visās akadēmisko mākslu niansēs. Jo, ja tu tiešām vēlies līdz niansēm iepazīt to vai citu akadēmisko mākslu, tev ir jāiegūst izglītība šajā jomā. Tādēļ arī šīs auditorijas atšķiras.
Ko Jums nozīmē tas, kā cilvēki novērtē Jūsu darbu?
Tas ir apmēram tik būtiski, kā tad, ja tu cilvēkam pasniedz krēslu un saki: “Sēdieties!” un viņš saka: “Paldies!”. Tas parāda, kā viņš novērtē to, ko es daru. Ja viņš pasaka paldies, tad manas sajūtas ir pozitīvas, es saņemu gandarījumu. Tāpat ir ar darbu. Ja es esmu uzrakstījis mūziku un cilvēki man pēc tam saka, ka viņiem ļoti patī-

ka mana mūzika, es saņemu gandarījumu un apliecinājumu tam, ka šis darbs ir labi izdarīts. Bet pirms visa tā vēl ir tas, ka man pašam ir jābūt mierā un apmierinātam ar to, ko esmu izdarījis. Pirmkārt, šim darbam ir jāpatīk man pašam. Līdz šim, ja man kāds darbs nav patīcis, es neesmu to nevienam rādījis. Tāpat ir tad, ja es rakstu un jūtu, ka es nevaru šo darbu pabeigt, es arī to nevienam nerādu. Varbūt pēc tam pabeigšu. Tas, ka cilvēki saka, ka viņiem patīk tava mūzika un tas ir labs darbs, — tas ir fantastisks enerģijas avots. Tādēļ es esmu sapratis, ka nevajag rādīt cilvēkiem slikti padarītus darbus. Un vajag sevi izkopt spēju saprast un prast novērtēt savus darbus. Lai varētu izvairīties no situācijām, kad cilvēks vai nu pieklājīgi sāk runāt par kaut ko citu, vai pasaka atklāti, ka to nevajadzēja citiem rādīt.
Vai nav gadījies, ka Jums nepatīk Jūsu darbu izpildījums?
Ir bijis, ir. Ir bijis tā, ka es klausos, kā viņš vai viņa dzied, un mani pārņem tāds kauns, ka gribas palīst zem sola vai sastingt ledū.

Bet ir bijis arī otrādi, ka viņš vai viņa dzied šo dziesmu tā, ka es pats topu izbrīnīts par to, ko viņš tur dzied. Un tā ir bijis vairāk. Kad darbu izpilda, sākas tā kārtējais dzīves etaps, jo katrs izpildījums ir šī darba piedzimšana. Jo mūzika ir mūzika, tā ir jāklusās. Protams, var arī skatīties uz notīm. Bet mūzikas īstā daba ir skanēt. Un katru reizi, kad to kāds izpilda, tā atkal piedzimst no jauna. Un tā bezgalīgi daudz reižu. Jo dziesma ir skaistāka — jo vairāk reižu tā pārdzimst jaunā izpildījumā.
Vai darbu rakstāt citu priekam vai tomēr vairāk kā savu emociju materializāciju?
Protams, pirmkārt rakstu sev. Visam tam, ko cilvēks dara, būtu jābūt darītam tā, lai Dievam tas patiktu. Tā tam vajadzētu būt. Tad, kad rakstu mūziku, es sev esmu pirmais un vienīgais atskaite punkts. Ja es kaut ko uzrakstu un man tas nepatīk, šo darbu pasaulē neierauga. Tādēļ atskaite punkts esmu es, nevis auditorija. Jo ko gan es varu zināt par auditoriju? Ja kāds saka pretējo, tas ir spekulatīvi sacīts, jo to neviens īsti nezina.
Daļa sabiedrības uzskata, ka autors rada cilvēkiem — lai cilvēkiem tas patiktu. Arī mūzikai ir jābūt par brīvu, jo peļņa autoram nav svarīga.
Tā ir tāda tirgus filozofija, kura neizbēgami nāk līdzī tādaiem subkultūru uzplūdiem, kādus šobrīd piedzīvojam. Tam nav nekāda sakara ar mūzikas būtību, filozofiju. Tas ir marketingings.
Kā Jūs vērtējat mūzikas un mūzikas tirgus izmaiņas, kas notikušas Jūsu radošās darbības laikā?
Kā tirgus mainās, tā viss mainās līdzī. Bet būtību jau tas nemaina. Mūzika paliek mūzika — vienalga kādā laikā. Arī tirgus ir tas pats, bet tagad tas ir ieguvis citas kvalitātes. Mainās apjomi, mainās kvalitāte — vai par labu, vai par sliktu, šobrīd grūti atbildēt. Bet izskatās, ka par sliktu, jo šobrīd piedāvājuma kvalitāte krasi krītas.
Vai šobrīd Latvijā komponistam ir iespējams izdzīvot tad, ja viņš nodarbojas tikai ar radošo darbību?
Šeit ir svarīgi, cik daudz autora darbus spēlē — jo vairāk tie skan, jo lielāki ir autora ieņēmumi. Tādēļ šis jautājums jāskatās individuāli. Ja autora darbi tiek atskaņoti daudz, tad var izdzīvot. Par laimi es pieradu pie tiem, kas var iztikt no autoratlīdzības un neesmu spiests strādāt citu darbu. Man kā autoram ir nozīmīga atlidzība, ko saņemu no AKKA/LAA — tie ir mani eksistences līdzekļi. Un šī nauda ir būtiska.
Vai ir vēl kas, ko Jūs gribētu pateikt?
Es jau nezinu, ko Jūs vēl gribējāt jautāt un nepajautājāt. □

Ar Imantu Kalniņu sarunājās Agnese Kārše

Literāro, dramatisko un muzikāli dramatisko darbu izmantojums 2010.gadā

Literāro, dramatisko un muzikāli dramatisko darbu autoriem savāktā atlīdzība, salīdzinot ar 2009.gadu, 2010.gadā ir būtiski samazinājusies — izdevniecību jomā kritums ir par 24%, bet teātros — par 29%. Parasti iekasētās atlīdzības lielums ir ļoti cieši saistīts ar konkrēto autoru darbu izmantojumu un tā apjomu — ja netiek izmantoti AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbi, iekasētās autoratlīdzības lielums samazinās.

Šo samazinājumu gan nevar attiecināt uz darba apjoma samazināšanos Literāro un dramatisko darbu nodaļā, gluži pretēji — 2010.gadā kopumā izsniegtas 263 licences (salīdzinājumam — 2009.gadā — 230 licences), izrakstīti 814 rēķini. Jākonstatē, ka jūtami pieaugusi darbu izmantotāju neinformētība autortiesību pamatjautājumos, jo izmantotāju tirgū ienāk arvien jauni cilvēki, kuriem trūkst zināšanu. Ļoti liels darbs pagājušajā gadā bija jāiegulda, skaidrojot elementārus autortiesību likuma pamatus — to, kas vispār ir autortiesības, ka autoru darbu izmantošanai nepieciešamas atļaujas, cik ilgs ir autortiesību aizsardzības termiņš, ka aizsargātu autoru darbu izmantojums prasa arī zināmus finansiālus līdzekļus (autoriem pienākas autoratlīdzība un tās lielumu nosaka autors), ka jāievēro arī autoru personiskās tiesības. Pagājušā gadā palielinājās darbs arī ar neatkarīgajiem teātriem un amatiereteātriem, krīzes laikā teātru vidē ienāca jauni “spēlētāji” — dažādas neatkarīgas teātru trupas un entuziastu kopas. Savā darbā sastapāmies arī ar vairākām juridiskām personām, kurām bija plaši plāni izdevējdarbībā, diemžēl ne vienmēr tie tika realizēti. Klasiskā situācija — potenciālais izmantotājs piezvina vai atraksta vēstuli, lai noskaidrotu, kurus autorus AKKA/LAA nepārstāv — tātad nebūšot jāmaksā autoratlīdzība. Sadarbojāmies arī ar Krievijas autortiesību organizāciju RAO, ieviešot vienotu līgumu sistēmu mūsu autoru darbu izmantojumam Krievijas teātros un rodot iespēju palielināt autoratlīdzības procentu atbilstoši AKKA/LAA tarifiem. Visvairāk Krievijas teātros joprojām tiek izmantoti Valda

Liels darbs pagājušajā gadā bija jāiegulda, skaidrojot elementārus autortiesību likuma pamatus — to, kas vispār ir autortiesības

Pavlovskā darbi Ļeva Birmaņa tulkojumā, plaši lieto arī Hermana Paukša darbus.

Izdevniecības

Salīdzinot no izdevniecībām un preses izdevējiem savāktās atlīdzības dinamiku pēdējo divu gadu laikā, vērojams, ka milzīgais kritums iekasētās autoratlīdzības apjomā, kas bija vērojams iepriekšējā periodā (salīdzinot 2008.gada ieņēmumus ar 2009.gadu — kritums bija gandrīz uz pusi), ir samazinājies. 2009.gadā iekasēti 16,7 tūkstoši latu, bet 2010.gadā — 12,63 tūkstoši latu. Arī izsniegto licenču skaita samazinājums ir krasi palēninājies. 2009.gadā izdevniecībām tika izsniegtas 79 licences, savukārt 2010.gadā — 78 licences. Izdevniecību darbību iedragājušās PVN nodokļu maiņas sekas vēl bija jūtamas arī 2010.gada izdevēju iesniegto publicēšanas pieteikumu klāstā — bija samazinājušās gan grāmatu tirāžas un cenas, gan arī AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbu izdošana. Izdevēji izvēlējās izdot vai nu autortiesību neaizsargātu autoru darbus, vai arī no tulkotajiem ārzemju darbiem izdeva tikai tādus darbus, kuru neizdošanas gadījumā būtu jāmaksā lieli līgumsodi. Licencējām arī vairākus dziesmu krājumus — “Dziesmu svētku palīgs “Dardedze hologrāfija lieliskajiem klientiem: “Lai visapkārt dziesmas skan!” un Lauku Avizes izdo-

tomēr samazinājās no preses izdevējiem iekasētās autoratlīdzības apjoms (no 4,34 tūkstošiem latu 2009.gadā uz 3,72 tūkstošiem latu 2010.gadā).

Teātri

Teātru jomā pagājušajā gadā bija būtisks iekasētās summas kritums no 315,25 tūkstošiem latu 2009.gadā uz 222,54 tūkstošiem latu 2010.gadā. Šajā summā ietilpst arī līgumsods, ko piedzinām no Latvijas

Latviešu izcelsmes amerikāņu juriste Sandra Aistars šobrīd ir ASV Autortiesību alianses izpilddirektore. Autortiesību aliansē apvieno ASV tiesību īpašnieku gildes, grupas, biedrības, apvienības un arodbiedrības, kā arī individuālus autorus un izpildītājus nolūkā aizstāvēt savas tiesības, lai informētu sabiedrību par autortiesību un blakustiesību lomu kultūras un ekonomikas attīstībā

Nacionālās operas, iesniedzot tiesā pieteikumu par saistību piespiedu izpildīšanu brīdījuma kārtībā, ko bijām spiesti darīt, jo Latvijas Nacionālā opera regulāri kavēja maksājumu termiņus. Kopumā, salīdzinoši vērtējot pēdējās divas sezonas, iekasētās autoratlīdzības samazinājums ir visos teātros, izņemot Jauno Rīgas teātri. Pagājušajā gadā teātri turpināja jau iepriekš uzsāktās akcijas ar lētāku biļešu pārdošanu noteiktos datumos vai noteiktām iedzīvotāju grupām, lai kompensētu nepietiekamās valdības dotācijas. Tas atstāja iespaidu uz iekasētās autoratlīdzības apjomu, ko aprēķina procentos no biļešu ieņēmumiem. Līdzīgi kā pagājušā gadsimta 90.gados sastapāmies ar teātru maksājumu kavējumiem, sevišķi izceļoties Daugavpils teātrim, ko arī bijām spiesti iesniegt tiesā par saistību piespiedu izpildīšanu brīdījuma kārtībā. Savu iespaidu

atstājusi arī daļas autoru izvēle slēgt līgumus par mazākiem autoratlīdzības procentiem, kā arī par savu darbu publisko izpildījumu konkrētās teātru izrādēs slēdzot tiešos līgumus ar teātriem. Bieži šādus līgumus slēdz Dailes teātris, pēdējās sezonas laikā — arī Valmieras Drāmas teātris. Latvijas Nacionālā opera iepriekšējā sezonā bija pierunājusi vairākus autorus atsevišķām izrādēm uz laiku samazināt savus autoratlīdzības procentus, pamatojot šo vēlmi ar grūto finansiālo situāciju teātrī. Šī vienošanās gan bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim, šobrīd esam atgriezušies normālā situācijā un tiek maksāta autoratlīdzība, kas ir atbilstoša AKKA/LAA tarifiem. Jāpiebilst, ka autori jau tāpat saņem mazāku autoratlīdzību, ja izrāžu biļešu ieņēmumi samazinās, tāpēc ir rūpīgi jāpārdomā, vai ir vērts piekāpties teātra spiedienam samazināt autoratlīdzības procentus, vēl jo vairāk izrādēm, kas teātri ir pieprasītas. Piekritot samazinātam autoratlīdzības procentam, tiek grauts arī kolektīvās administrēšanas pamats un dempingotas cenas kopumā. Ja autori izvēlas slēgt tiešos līgumus bez AKKA/LAA starpniecības, viņiem būtu jāpārdomā, kāpēc viņi vispār ir noslēguši līgumu ar AKKA/LAA par savu mantisko tiesību pārvaldīšanu.

2010.gadā teātriem izsniegto licenču skaits nedaudz pieaudzis — no 148 licences 2009.gadā uz 181 licenci 2010.gadā. Salīdzinot profesionālajos teātros (kas ir arī lielākie autoratlīdzības maksātāji) licencēto izrāžu skaitu pa sezonām, vērojams neliels to skaita kritums 2009/2010.g. sezonā (licencētas 274 izrādes), salīdzinot ar 2008/2009.g.sezonu (licencētas 283 izrādes), kas nozīmē, ka teātri savās izrādēs mazāk izmantojuši AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbus. 2010.gadā AKKA/LAA turpināja izsniegt licences arī ārvalstu autoru jauniestudējumiem, iekasējot gan autoru pārstāvju pieprasītās avansa summas, gan ikmēneša autoratlīdzības procentus no biļešu ieņēmumiem. AKKA/LAA pagājušajā gadā ir nokārtojusi šādas darbu iestudēšanas atļaujas: A.Vampilova “Atvadas jūnijā”, pagarināta atļauja R.Šarta “Manu sievu sauc Moriss” Dailes teātri, M.Dirasas “Augu dienu koku paēnā”, A.Lindgrēnas “Karlsone, kas dzīvo uz jumta” Nacionālajā teātrī. Latvijas Leļļu teātrim saņemtas atļaujas no Krievijas — N.Šuvalova darbam “Rausītis” un V.Korostiļova “Dakteris Aikāsāp”. Liels darbs tika paveikts, saskaņojot Astrīdas

Lindgrēnas darbu iestudēšanu Latvijā, jo to vēlējās vienlaicīgi vairāki teātri. Noslēgti līgumi ar Dānijas aģentūru Nordiska ApS un Latvijas Leļļu teātri par A.Lindgrēnas “Pepija Garzeķe” (gan latviešu, gan krievu valodā) un “Brālītis un Karlsons, kas dzīvo uz jumta” — pagarināta atļauja latviešu valodā, saskaņojot un akceptējot, ka minētais darbs tiek iestudēts arī Latvijas Nacionālajā teātrī, kā arī nokārtota atļauja iestudējumam krievu valodā. M.Čehova Rīgas Krievu teātra vajadzībām tika saskaņota atļauja par Elgas Ļinetskas tulkojuma izmantošanu, iestudējot V.Šekspīra “Divpadsmitā nakts”. No Francijas esam saņēmuši atļauju I.Žamiaka darba “Acālīja” iestudēšanai

Valmieras Drāmas teātri, kas pirmizrādi piedzīvo šogad. Liepājas teātrim kārtotas atļaujas no Lietuvas — J.Gruša “Mīla, džezs un velns” iestudējumam un no Krievijas — N.Nosova “Nezinītis” iestudējumam.

Radio

Aizvadītajā gadā savāktās atlīdzības apjoms par literāro un dramatisko darbu izmantošanu radio pieaudzis par 5% (2009.gadā — 30 tūkstoši latu, bet 2010.gadā — 31,51 tūkstotis latu).

Televīzija

2010.gadā Latvijas Dailes teātris sadarbibā ar Latvijas televīziju, gatavojot teātra jubilejas programmu, veica izrāžu ierakstu reproducēšanu, ko licencējām. Reproducēts 1975.gada iestudējums — H.Ibsena “Brands”, F.Bruknera “Elizabete — Anglijas karaliene” (1980.gada iestudējums) un 1996.gada E.Zolā “Terēze Rakēna”. Minētie izrāžu ieraksti tika publiski izrādīti 2010.gada 8.novembrī programmā “Daile kino lentēs”, par ko arī tika maksāta autoratlīdzība. Latvijas televīzija 2010.gadā saņēma licenci Latvijas Nacionālā teātra izrādes “Kerija. Retrospekcija” ierakstam. 2010.gadā par dramatisko un muzikāli dramatisko darbu pārraidīšanu iekasēti 5,69 tūkstoši latu, savukārt par literāro darbu pārraidīšanu — Ls 259 lati, kas ir uz pusi mazāk nekā 2009.gadā. Samazinājums autoratlīdzības iekasēšanā saistīts ar izmantojuma samazinājumu. Katrs autors, kurš saņēma autoratlīdzību par savu darbu raidīšanu televīzijā, saņēma arī atlīdzību no kabeļtelevīzijām un tukšā nesēja atlīdzības. □

***Sandra Millere,**
AKKA/LAA Literāro un dramatisko darbu nodaļas vadītāja*

Dokumentācijas un sadales nodaļā 2010.gadā

Dokumentācijas un sadales nodaļas galvenie darba pienākumi ir sadalīt iekasēto autoratlīdzību laicīgi, kā to paredz sadales plāns, un saskaņā ar izmantotāju iesniegtajām programmām un autoru darbu reģistrāciju.

Lielas atkāpes no sadales plāna pagājušajā gadā nebija, reizēm paguvām darbu izdarīt ātrāk, reizēm sadale tika atlikta, jo laikus netika iesniegtas programmas par izmantotajiem darbiem, vai arī savlaicīgi nebija ieskaitītas autoratlīdzības summas. Visai aktuālajai informācijai saistībā ar sadalēm interneta lietotāji varēja sekot līdz AKKA/LAA interneta mājas lapā. Pavisam gada laikā tiesību īpašniekiem tika sadalīti Ls 2 406 632 — apmēram par simts tūkstošiem mazāk nekā 2009.gadā. Iemesls tam ir visiem zināms — krīzes dēļ samazinājās iekasētā atlīdzība. Priecc, ka krīze nekādi neskāra jauno autoru skaitu. Gada laikā noslēgto pilnvarojuma līgumu skaits ar AKKA/LAA par darbu kolektīvo pārvaldījumu saglabājies tāds pats kā iepriekšējā gadā: 224 autori, precīzāk — par 1 autora pilnvarojuma līgumu vairāk nekā iepriekšējā gadā. Tā kā autoru muzikālo darbu lietotāji iesniedz arvien pilnīgākas un labākas atskaites par izmantotajiem darbiem, tad salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, esam apstrādājuši vairāk atskaišu un ar lielāku darbu vienību skaitu. Ja 2009.gadā elektroniski apstrādājām 820 017 un manuāli 62 324 darbus, tad 2010.gadā attiecīgi — 824 848 un 66 305 darbus. Ievērojami sarucis AKKA/LAA muzikālo darbu datu bāzē reģistrēto jauno darbu skaits — no 6 387 uz 3 708. Vai jāsecina, ka autori mazāk sacer? Arī mūzikas izdevēju aktivitāte mazinājusies — reģistrēti vien 1 655 darbi, iepriekšējā gadā 4 532 darbu vietā. 2011.gada sadales plāns un korekcijas apskatāmas biedrības mājas lapā. Atgādinām, ka attiecīgās sadales autoratlīdzības pārskaitījumus uz autoru banku kontiem cenšamies veikt ik mēneša 18.datumā. Tāpat lūdzam autorus atcerēties reģistrēt savus jaunus muzikālos darbus, ko tagad iespējams izdarīt elektroniski AKKA/LAA interneta vietnē. □

***Anita Sosnovska,**
izpilddirektores vietniece,
Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītāja*

Autortiesības Francijā — citādi nekā citviet pasaulē

Autoru organizācijas savā starpā ar vieglu skaudību tērgā, ka autortiesību jomā ir Francija un ir pārējā pasaule. Nemiera iemesls ir Francijas HADOPI (*Haute Autorite pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet*) likums, kas speciāli radīts autortiesību aizsardzībai internetā, un kuru pēc asām diskusijām vairāku gadu garumā 2009.gada maijā apstiprinājusi Francijas Nacionālā asambleja un Francijas Senāts. Šo likumu personiski atbalstījis arī Francijas prezidents Nikolā Sarkozy. Likuma īstenošanai ir nodibināta valsts aģentūra, kuras akronīms ir tāds pats kā likumam, proti, HADOPI. Tā darbojas un, šķiet, itin veiksmīgi.

Līdzīgi mēģinājumi izstrādāt likumdošanas aktus un procedūru to pielietošanai praksē, lai kontrolētu interneta saturu un izprasītu no servera īpašniekiem IP adreses, bijuši jau agrāk, piemēram, Jaunzēlandē, Lielbritānijā, Dienvidkorejā, Nīderlandē, Vācijā, Spānijā un Itālijā. Taču dažādu iemeslu: vai nu līdzekļu trūkuma, lai izveidotu attiecīgas struktūras, kas ar to visu nodarbotos, vai nepilnīgas likuma izstrādes, vai nepietiekamas uzņēmības dēļ, tie dzīvē tā arī neīstenojās. Aģentūras HADOPI dibināšana 2010.gadā arī nebija rozēm kaisīta, jo izcēlās skaļas diskusijas par budžetu, kas 2011.gadā sasniedz 12 miljonus eiro. Turklāt pilnīga izgāšanās bija logo prezentēšana valsts uzraugošajai institūcijai Kultūras ministrijai. Acīgie līdzjutēji tūdaļ pamanīja, ka HADOPI logo izmantots mākslinieka Žana Fransuā Porše (Jean-Francois Porchez) burtu fonts *Bienvenue*, kas bija speciāli radīts Francijas Telecom un piedereja tam. Protams, tā nu nebija HADOPI vaina, bet gan dizaina firmas, kurai bija pasūtīts logo, ne visai godprātīgi darīts darbs. Dizaina firma ļoti atvainojās un logo pārtaisīja, izmantojot citu fontu. Tomēr HADOPI pirmā publicitāte un reputācija ar mīnusa zīmi bija radīta. Toties aģentūras ap 60 darbinieku turpmākā darbošanās Francijas kasācijas tiesās bijušās tiesneses, kas specializējušies intelektuālā īpašuma lietās, tagad HADOPI prezidentes Mari Fransuā Marē (Marie-Francoise Marais), vadībā ir gana pārliecinoša. Aģentūras uzdevums ir panākt, lai interneta lietotāji neapmainītos ar failiem, kuri satur autortiesību aizsargātus materi-

Mari Fransuā Marē vadītā organizācija HADOPI cīnās pret autortiesību pārkāpumiem internetā Francijā

ālus un kuru lietošanai nav saņemta tiesību īpašnieku atļauja. Praktiski aģentūra darbojas, ievērojot trīs pakāpju principu, kas nozīmē: konstatējot interneta lietotājus, kuri veic nelegālu failu apmaiņu, no servera īpašnieka tiek izprasītas likumpārkāpēju IP adreses, un HADOPI uz e-pastu nosūta pirmo brīdinājumu. Turpmāk pārkāpēja interneta savienojumi tiek monitorēti. Papildus tam interneta lietotājs tiek aicināts ievietot satura filtru. Ja 6 mēnešu laikā vēlreiz tiek pārkāptas autortiesības, seko otrais solis: tiek izsūtīta ierakstīta vēstule, kurā norādīts uz atkārtotu pārkāpumu un brīdināts par iespējamām sekām. (HADOPI ik dienu izsūta 5000 pirmreizējos un atkārtotos brīdinājumus.) Ja nu, par spīti visam, gada laikā atkal konstatē pārkāpumu, lietotājs nokļūst melnajā sarakstā un servera pakalpojumu nodrošinātājam tiek pieprasīts pārtraukt interneta piekļuvi. Kad tiek atslēgts interneta pieslēgums, lietotājs ar apelāciju var vērsties tiesā, un apelācija var beigties ar bloķēšanas laika, kas var būt no trīs mēnešiem līdz vienam gadam, saīsināšanu, bet ne ar atcelšanu. Jāatzīmē, ka bloķētajām adresēm netiek atcelta maksa par interneta pieslēgumu. Turklāt HADOPI likums nekādi nekavē vērsanos tiesā pret interneta pārkāpēju, to var darīt arī autortiesību īpašnieki, kuru tiesības ir pārkāptas.

Saprotams, ka ne visi atbalsta HADOPI. Daļa pilsoņu uzskata, ka likums pārkāpj privātās dzīves neaizskaramību, jo tiek kontrolēts lietotais interneta saturs, turklāt, lai sūtītu brīdinājumus, HADOPI nepieciešamas IP adreses, kuras savukārt likuma vārdā jāatklāj interneta pakalpojuma nodrošinātājiem. Tāpat HADOPI pretinieki apelē pie ES Konstitūcijas, kura nosaka, ka piekļuve internetam ir fundamentālas cilvēktiesības. Tātad, liedzot pieeju internetam, pilsoni atšķēļ ne vien no darbu pirātiskas izmantošanas, bet arī no legāla satura legālas izmantošanas. Mari Fransuā Marē, piedaloties mediju diskusijās, deklarē, ka pamatā aģentūras adresāts ir jaunatne, un galvenais mērķis ir audzināt un izglītēt sabiedrību. Viņa atzīst, ka bieži vien cilvēki neapzinās, ka lieto neatļautus paņēmienus un autortiesību aizsargātus materiālus, un tāpēc nevajag katru interneta lietotāju uzskatīt par noziedznieku. Mari Fransuā Marē uzsver, ka HADOPI misija ir aizsargāt autorus, viņu darbus un arī interneta lietotājus no nelikumīgām darbībām, un mērķis nav cilvēkus sūdzēt tiesā,

HADOPI galvenais mērķis ir audzināt un izglītēt sabiedrību

jo pat pēc trešā brīdinājuma HADOPI ar cilvēku runā un skaidro pārkāpumu. To, ka HADOPI centieni nav veltīti, apstiprina aģentūras pētījums, kurš tika balstīts uz 1500 aptaujātiem Francijas rezidentiem. Aptauja parāda, ka 50% iedzīvotāju uzskata, ka HADOPI ir pozitīvs ieviedums, tāpat 50% apliecina, ka HADOPI ir viņus motivējis daudz biežāk izmantot

legālu interneta saturu un 41% apliecina, ka HADOPI pārliecinājis tos mainīt attieksmi pret internetu un autortiesībām. HADOPI jaunākā iniciatīva ir piešķirt logo serveriem, kuros piedāvāts vienīgi legāls saturs. Logo lietotājam signalizē, ka serveri izvietotos materiālus var droši lietot, jo autortiesības ir ievērotas. Francija joprojām pārsteidz pasauli un, rodoties problēmām, cenšas tās reāli risināt. Cerams, ka HADOPI Francijā ir uz palikšanu, un citas valstis ņems no tā piemēru. ☐

HADOPI ik dienu izsūta 5000 pirmreizējos un atkārtotos brīdinājumus

Anita Sosnovska,
izpilddirektore vietniece,
Dokumentācijas un sadales
nodaļas vadītāja

17.CIS darba grupu sanāksmes Atēnās

No 2011.gada 21. līdz 25.februārim notika kārtējā, jau 17. CISAC (Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas) Kopējās informācijas sistēmas CIS (Common Information System) darba grupu sanāksme.

Šoreiz galvenais uzsvars tika likts uz datu apmaiņas formātu jaunākajām versijām un kolektīvā pārvaldījuma organizāciju atbilstību CISAC izstrādātajiem profesionālajiem noteikumiem. Katra autoru organizācija, arī AKKA/LAA, ik gadu apliecina CISAC, ka darbojas saskaņā ar šiem noteikumiem. Noteikumi ietver, piemēram, prasību attiecībā uz visiem tiesību īpašnie-

Autoru biedrībām nākas veikt attiecīgas izmaiņas un papildinājumus datubāzēs

kiem — kā saviem autoriem, tā ārvalstu — piemērot vienus un tos pašus sadales noteikumus, lai neizveidotos situācija, ka autoru biedriba pret saviem tieši pārstāvētajiem tiesību īpašniekiem izturas savādāk nekā pret citiem autoriem. CISAC papildus profesionālajiem noteikumiem organizē arī

aptaujas, lai iegūtu precīzus datus par katras organizācijas darbību, un seminārus, kuros jaunizveidotām autoru organizācijām skaidro profesionālo noteikumu ievērošanas nosacījumus. Sekojot tehnoloģiju attīstībai, autoru biedrībām nākas papildināt ne vien pilnvarojumu līgumus, kas noslēgti ar tiesību īpašniekiem, piemēram, pilnvarojumā iekļaujot darbu izman-

tojumu internetā, bet arī veikt attiecīgas izmaiņas un papildinājumus datubāzēs. Darba grupa, kas strādā ar starptautiskajiem autoru registriem (IPI), aicināja autoru organizācijas pievērst uzmanību jaunajiem tiesību veidiem. Tāpat arī citu darba grupu sanāksmēs tika uzsvērts darbu izmantojuma pieaugums interneta vidē. Autoru biedrības ir izstrādājušas mehānismu, kā veikt sadali, teiksim, koncertiem, kur darbu izmantojums mērāms dažos desmitos, arī radio sadales tiek veiktas izcili efektīvi. Tagad saskaramies ar internetu, kur mēneša laikā dziesmu noklausījušies vairāki tūkstoši lietotāju. Internets kā medijs ir izaicinājums gan likumdevējiem, gan tiesību īpašniekiem. ☐

Ieva Dombrovskā,
AKKA/LAA Lietvedības nodaļas vadītāja

Nesēju atlīdzība pērn samazinājusies par 40%

Atlīdzību par tukšajiem materiāliem nesējiem un reproducēšanai izmantojamām iekārtām 2010.gadā iekasējam 159 620 latu apmērā. Uzkrātā nesēju atlīdzība tika noguldīta četros depozītos, kas papildus iekasētajai atlīdzībai deva Ls 2 510. Salīdzinot ar 2009.gadu, iekasētās nesēju atlīdzības apjoms krities par 40%.

Šī atlīdzība sadalīta sekojoši:

Sadalitā nesēju atlīdzība (latos)	
AKKA/LAA	39 709.73
LaIPA	37 713.22
Filmu producentu apvienība	14 567.59
Aktieru apvienība	14 567.59

2010.gadā reģistrēts 161 profesionālais lietotājs, kas izmantoja iespēju nemaksāt atlīdzību par tukšajiem materiālajiem nesējiem profesionālās darbības veikšanai. Nesamaksātā atlīdzība veidoja Ls 70 164. Lielais nesēju atlīdzības kritums saistīts lielākoties ar reproducēšanai lietojamo tehnoloģiju nomaiņu. Aizvien mazāk izmanto šobrīd MK noteikumos minētos kom-

Administratīvā procesa kodekss ar nemaksātājiem ļauj cīnīties efektīvāk

paktdiskus, to vietā izvēloties dažādus modernus datu nesējus, piemēram, zibatmiņas, mobilo telefonus, plaukstdatorus un citas ietilpīgākas iekārtas un nesējus, kas rezultējas

ar ļoti lieliem zaudējumiem tiesību īpašniekiem. Šī situācija principā tika paredzēta, un jau pirms četriem gadiem AKKA/LAA ir iesniegusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr.321 par mūsdienīgu nesēju iekļaušanu tajos, tomēr grozījumi nav veikti kopš 2005.gada. Šāda situācija ir izveidojusies ne tikai Latvijā, bet arī Lietuvā un Igaunijā. Pašreizējie noteikumi pēc būtības

neatbilst arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumam C-467/08 Padawan, kurš nosaka, ka nesēja atlīdzība jāmaksā par visām iekārtām un datu nesējiem, ar kuriem iespējams veikt kopēšanu. Kamēr nav izmainīti Ministru kabineta noteikumi Nr.321, nav paredzams arī situācijas uzlabojums. Pozitīvi vērtējamās Latvijas Administratīvā procesa kodeksā veiktās izmaiņas, kas ļauj efektīvāk cīnīties pret nemaksātājiem, īpaši tiem, kas nodarbojas ar tirdzniecību internetā. Izmaiņas Administratīvā procesa kodeksā paredz juridiskām personām par nesēju atlīdzības nemaksāšanu sodu no 500 līdz 5000 latiem, privātpersonām 250-500 latus, kā arī autoratlīdzības samaksu dubultā apmērā. Pašlaik notiek sadarbība ar policijas darbiniekiem, ir arī nosūtīti pirmie iesniegumi par nemaksāšanas gadījumiem, ko atklājusi AKKA/LAA, veicot tirdzniecības vietu apsekošanu, interneta vietņu pārlūkošanu. Pozitīvi sevi pierādījuši AKKA/LAA "Elektroniskās atskaišu iesniegšanas sistēma". Par tās lietošanu ar ievēdējiem ir noslēgts 81 līgums, t.i., to lieto 53,64% no kopējā ievēdēju skaita. Šī sistēma atvieglo viņiem atskaišu iesniegšanu AKKA/LAA. ☐

Ivars Mačulis,
AKKA/LAA Nesēju atlīdzības nodaļas vadītājs

Autoru dienās – jaunu zināšanu papildināšanas iespējas

AKKK/LAA jau sesto gadu pēc kārtas organizēja dažādus pasākumus par godu Pasaules grāmatu un autortiesību dienai 23.aprīlī un Pasaules intelektuālā īpašuma dienai 26.aprīlī.

Parasti biedrības mērķis šajās dienās ir ar konkrētiem projektiem palielināt sabiedrības informētību un izpratni par autortiesībām un veicināt to ievērošanu mūsu valstī. Šogad Autoru dienas ir iezīmīgas ar to, ka AKKA/LAA mājas lapā www.akka-laa.lv ievietotas gan animācijas filmiņas, gan grāmatas par autortiesībām.

Animācijas filmiņas

“Kas ir autors?,” “Kas ir radošs darbs?,” “Kas ir autoru biedrība?,” “Ko nozīmē kopēšana personiskām vajadzībām?” — viegli saprotamā un interesantā veidā atbildes uz šiem jautājumiem sniedz animācijas filmas, kas izveidotas pēc Starptautiskās Autoru un komponistu biedrību konfederācijas (CISAC) pasūtījuma. AKKA/LAA organizējusi tās latviskošanu, ierunājis Mārtiņš Egliens, ieskaņojis Andris Barons, filmu studija RIJA. Jāpiezīmē, ka latviešu valoda ir desmitā valoda, kurā filmiņas ieskaņotas.

Izziņu literatūra

Divas grāmatas, kas izdotas agrāk nelielā metienā un jau kļuvušas par bibliogrāfisku retumu — Māra Grudulā “Ievads autortiesībās” un

Kultūras koledžas studentiem pirmajiem bija iespēja noskatīties jaunās animācijas filmas par autortiesībām

Paulas Šhēpensas “Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma rokasgrāmata. Administrācijas organizācija autoriem un autoru darbu izmantotājiem” — nu ir digitalizētas un ikvienam ērti pieejamas biedrības mājaslapā.

Semināri studentiem

Arī šogad AKKA/LAA visus interesentus, īpaši studentus, kuru specialitāte ir saistīta ar kultūras produktu radīšanu vai izmantošanu,

aicināja apmeklēt seminārus un izzināt gan dažādas autortiesību juridiskās nianšes, gan praktisko tiesību īstenošanas un administrēšanas procesu. Īpaši interesi par semināriem izrādīja daudzas augstskolas, kas nozīmē, ka studenti arvien vairāk apzinās nepieciešamību paaugstināt savu zināšanu līmeni autortiesību jomā. □

Agnese Kārše,

sabiedrisko attiecību speciāliste

Aizvien mazāk mūzikas ierakstu fiziskā formā

Autoru darbu ieraksta jeb mehāniskās reproducēšanas tiesības Latvijā jau desmit gadus administrē NCB (Nordisk Copyright Bureau) jeb Ziemeļvalstu autortiesību biroja un AKKA/LAA kopīgā nodaļa.

Autori iekasēti 56 tūkstoši latu, kas ir par deviņiem tūkstošiem mazāk nekā 2009.gadā. Lielākā daļa atlidzības jeb 77% iekasēta par darbu reproducēšanu kompakt-diskos un DVD. Aktivākie producenti bija “Prāta Vētras ierakstu kompānija,” “Platforma Rekords” (kam šobrīd ir izsludināta maksātnespēja) un “Upe TT”. Ieņēmumu kritums skaidrojams ar izmaiņām mūzikas tirgū — šobrīd visā pasaulē

strauji samazinās mūzikas ierakstu izdošana fiziskā formā, aizvien vairāk ierakstu kompāniju izvēlas mūziku tirgot tikai elektroniskā formā, internetā. Diezgan daudzi Latvijas dziesmu autori nav AKKA/LAA uzticējuši savu darbu administrēšanu internetā, tādēļ biedrībai nav tiesību iekasēt atlidzību par šo autoru darbu izmantošanu internetā. Tāpēc aicinām autorus apsvērt iespēju administrēt mūziku internetā ar AKKA/LAA palīdzību un papildināt savus pilnvarojumu līgumus ar aģentūru.

Desmito daļu no kopīgajiem ieņēmumiem veido didžeju maksātā atlidzība par fonogrammu reproducēšanu. Jāpiezīmē, ka 2010.gads jau bija otrais, kopš ir mainīta diskžokeju licencēšana — tagad DJ ir iespēja saņemt licenci visam gadam vai konkrētam pasākumam, ko darbu izmantotāji ir ļoti atzinīgi novērtējuši.

2010.gada nogalē notika NCB, tāpēc arī AKKA/LAA-NCB nodaļas, pārstrukturēšana, un darbu tanī kā nodaļas vadītājs uzsāka Aivars Ginters. □

Aivars Ginters,

AKKA/LAA-NCB nodaļas vadītājs

*Ierakstu
kompānijas
bieži izvēlas
mūziku
tirgot tikai
internetā*

Publiskā patapinājuma nodaļas darbība 2010.gadā

Atšķirībā no pagājušā gada, kad vēstījām par krasu publiskā patapinājuma atlidzības apjoma samazināšanos, 2010.gadā samazinājums nav bijis tik dramatisks.

Tas gan nenozīmē, ka autori neturpina izjust patapinājuma atlidzības likmes un ar to saistīto bibliotēku krājumu papildināšanas izdevumu samazinājuma sekas — autoratlidzība tomēr turpina samazināties. Kopumā par 2009.gada publisko patapinājumu valsts, pašvaldību, atvasinātu publisku personu un privātajās bibliotēkās tiesību īpašniekiem tika sadalīti un izmaksāti 90 938,72 latu. No šīs summas 89 729,47 latu tika pārskaitīti 1 602 autoriem (pārsvār — tekstu autoriem, tulkotājiem, sastādītājiem, literārās apdares autoriem, bet neliela daļa arī komponistiem un filmu autoriem), atlikušo daļu

saņēma blakustiesību īpašnieki. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izmaksātās atlidzības kopapjoms ir krities par 24 709,74 latiem.

Sadales tehniskā puse

Pērn atlidzības sadalei nepieciešamā informācija par autortiesību un blakustiesību objektu izsniegumu 2009.gadā tika apkopota 36 bibliotēkās un bibliotēku filiālēs visā Latvijā. Grāmatām, kas veido visu bibliotēkās patapināto objektu absolūto vairumu, tika uzskaitīti 383 207 izsniegumi (par 164 165 izsniegumiem vairāk nekā uzskaitīti par 2008.gadu). Saskaņā ar Kultūras ministrijas aplēsēm šogad no valsts budžeta maksājamās publiskā patapinājuma atlidzības apjoms varētu būt 83 308 latu. No šīs summas vēl nāksies atskaitīt statistiskās izpētes izmaksas un dažus citus administrēšanas izdevumus.

Kādas ir izredzes, ka situācija uzlabosies?

Atlidzības apjomu Latvijā joprojām ietekmē divi faktori: 1) valsts noteiktā atlidzības likme un 2) bibliotēku ikgadējie izdevumi krājumu papildināšanai — jo vairāk bibliotēkas tērē jaunieguvumiem, jo lielāka ir arī atlidzība. Bibliotēku izdevumu pieaugumu autoriem tiešā veidā ietekmēt tikpat kā nav iespējams — te būs jāgaida labāka ekonomiskā situācija. Par atlidzības likmes palielināšanu (precīzāk, par vecās 10% likmes atjaunošanu), savukārt, var lemt tikai valdība, taču maz ticams, ka tas notiks, ja autori paši neatgādinās par savām interesēm un tiesībām. □

Reinis Norkārklis,

Publiskā patapinājuma nodaļas vadītājs

Autoru akadēmija par publisko patapinājumu

Februāra sākumā AKKA/LAA pulcējās autori, lai pārrunātu publiskā patapinājuma atlidzības samazināšanās iemeslus un iespējamus risinājumus situācijas uzlabošanai.

Uz tikšanos bija atnākuši gan daiļliteratūras un mācību grāmatu autori, gan tulkotāji, gan autoru mantinieki. Publiskā patapinājuma nodaļas vadītājs Reinis Norkārklis sanākušajiem izskaidroja, ka publiskā patapinājuma atlidzība pēdējo gadu laikā samazinās tādēļ, ka 2009.gada maijā izdarīti grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.565 “Kārtība, kādā aprēķina, izmaksā un sadala atlidzību par publisko patapinājumu”. Tagad grozījumi ne tikai izslēguši lielāko daļu izglītības iestāžu bibliotēku no publiskā patapinājuma shēmas, bet arī samazinājuši patapinājuma atlidzību no 10% uz 5% no summas, ko bibliotēkas ir iztērējušas krājumu papildināšanai iepriekšējā gadā. Turklāt jāņem vērā, ka būtiski ir samazinājušies arī bibliotēku izdevumi jaunu grāmatu iegādei vispār, tā vēl vairāk samazinot autoratlidzības lielumu. Pie tam ar katru gadu kļūst aizvien vairāk autoru, kuriem tiek sadalīta publiskā patapinājuma atlidzība, tādējādi katra autora daļa ir mazāka.

Seminārā pieaicinātais autortiesību jomas eksperts jurists Māris Grudulis, kurš arī pats

ir autors, ieteica tiesību īpašniekiem runāt ar Kultūras ministri par šobrīd noteiktā procenta palielinājumu. Tas ir efektīvākais problēmas risinājuma veids, jo neprasītu lielu ieguldījumu no valsts budžeta, taču nākotnē, uzlabojoties valsts ekonomiskajai situācijai un

*Būtiski
samazinā-
jušies
bibliotēku
izdevumi
jaunu
grāmatu
iegādei*

līdz ar to palielinoties naudas summai, kas tiek tērēta bibliotēku krājumu papildināšanai, proporcionāli palielinātu arī autoru atlidzības apmēru. □

Agnese Kārše,

sabiedrisko attiecību speciāliste

Autori spriež par publiskā patapinājuma atlidzību

Vizuālo darbu nodaļa saglabā iepriekšējā gada līmeni

Vizuālo darbu nodaļa 2010.gadā autoriem iekasēja gandrīz tikpat daudz, cik iepriekšējā gadā: 30 112 latus — par 900 latiem mazāk nekā 2009.gadā.

Savukārt izdevniecību jomā bija nozīmīgs vizuālo darbu publicēšanas apjoma pieaugums — par 39%. To veicināja pazeminātās PVN likmes atjaunošana, kā rezultātā izdevniecības atsāka vairāk izdot gan jaunas grāmatas, gan atkārtotus izdevumus. Mākslas darbi pagājušajā gadā reproducēti dažādos veidos — gan tradicionāli grāmatās un preses izdevumos, gan arī neparastāk — uz tekstila, ādas, keramikas izstrādājumiem. Vislielākais iekasētās autoratlīdzības kritums ir vizuālo darbu tālākpārdošanas jomā — iekasētā atlīdzība ir par 27% mazāka nekā iepriekš. Tas skaidrojams ar būtisku iedzīvotāju pirktspējas samazināšanos. Šobrīd, salīdzinot ar laiku, kad tika aktīvi pirkti un pārdoti vecmeistaru darbi un arī atsevišķas bankas un kolekcionāri veidoja savas kolekcijas, tirgus aktivitāte ir zema. Pozitīvā ziņa ir tā, ka, neskatoties uz tirgus izmaiņām, izsoles joprojām notiek un antikvariāti turpina savu darbību. AKKA/LAA-NCB nodaļas reorganizācijas sakarā kopš šī gada janvāra vizuālo darbu nodaļa administrē arī vizuālo darbu izmantojumu internetā. Sabiedrībā diemžēl valda pieņēmums: ja darbs jau atrodams kādā interneta vietnē, tad to var brīvi izmantot. Jāatceras, ka autora darba izmantojums inter-

netā ir tieši tāds pats izmantojuma veids kā visi pārējie — jau tradicionālie. Tas, ka darbs atrodas interneta vietnē, nenozīmē, ka to var brīvi lietot un ka autoram nav jāprasa atļauja. Tiklīdz darba lietotājs vēlas autora darbu padarīt pieejamu sabiedrībai, to reproducējot vai publicējot, darba lietotājam ir jāsaņem autora atļauja (licence). Atļaujas saņemšanas kārtība un noteikumi ir tieši tādi paši kā citos autoru darbu izmantojumu gadījumos. Arī autoram pašam, ievietojot savus darbus internetā, būtu jāpārūpējas par to drošību un jāveic dažus priekšdarbus savu darbu aizsardzībai, piemēram — ūdenszīmes, vizuālā darba ievietošana mazākā izšķirtspējā, varnorādīt kontaktinformāciju, kur saņemt informāciju par darbu izmantojumu. Mēs turpinām veiksmīgi sadarboties ar masu organizācijām citās valstīs — 2010.gadā vizuālo darbu autori no Francijas autortiesību aģentūras saņēma līdz šim lielāko ārvalstu atlīdzību — vairāk nekā 8 000 eiro apmērā par darbu izmantojumu Francijas teritorijā. Arī 2011.gada pirmajā pusgadā mūsu autoriem ir jau saņemta un sadalīta autoratlīdzība no Francijas. Šoreiz sadalīta atlīdzība vairāk nekā 200 AKKA/LAA pārstāvētiem vizuālo darbu autoriem. Izvērtējot masu organizāciju atsūtītās izmantoto darbu atskaites, var secināt, ka visvairāk latviešu mākslinieku darbus izmanto Francijā. □

Inga Mūrniece,

AKKA/LAA Vizuālo darbu nodaļas vadītāja

Izmaiņas Valsts ieņēmumu dienesta klientu apkalpošanas centros

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk — VID) informē, ka ar 2011.gada 1.jūliju darbu uzsācis apvienotais VID Nodokļu pārvaldes Rīgas Ziemeļu klientu apkalpošanas centrs Rīgā, Katrīnas ielā 5 un no 2011.gada 1.jūlija tiek slēgts VID Rīgas Centra rajona klientu apkalpošanas centrs Jeruzalemes ielā 1. VID atgādina, ka dienesta sniegtos pakalpojumus nodokļu maksātāji var saņemt jebkurā klientu apkalpošanas centrā neatkarīgi no deklarētās dzīvesvietas adreses vai uzņēmuma juridiskās adreses. Rīgā ir pieci VID klientu apkalpošanas centri — VID Latgales priekšpilsētas klientu apkalpošanas centrs Lomonosova ielā 9, Rīgas

Pārdaugavas klientu apkalpošanas centrs Mazajā Nometņu ielā 39, Rīgas rajona klientu apkalpošanas centrs Skanstes ielā 50 (mainīta līdzšinējā pasta adrese “Skanstes ielā 13” uz “Skanstes ielā 50”), Rīgas Vidzemes priekšpilsētas klientu apkalpošanas centrs Brīvības gatvē 214 un Rīgas Ziemeļu klientu apkalpošanas centrs Katrīnas ielā 5. Jautājumu vai neskaidrību gadījumā iedzīvotāji var zvanīt uz VID informatīvo tālruni 1898, vērsties ar jautājumiem jebkurā VID klientu apkalpošanas centrā, kā arī uzdot jautājumus rakstiski VID mājas lapā www.vid.gov.lv sadaļā: Kontakti /Uzdot jautājumu VID. □

Starptautiskajai Autoru un komponistu biedrību konfederācijai jauns ģenerāldirektors

Šā gada 9.jūnijā Starptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācija paziņoja, ka tai ir jauns ģenerāldirektors — **Olivers Hinnevinkels**. CISAC ir starptautiska sabiedriskā organizācija, kura apvieno 229 autoru biedrības no 121 valsts ar aptuveni 3 miljoniem autoru, kas darbojas dažādos žanros: mūzikā, drāmā, literatūrā, audiovizuālās un vizuālās mākslās.

Olivers Hinnevinkels

Olivers Hinnevinkels ir dzimis 1964.gadā, beidzis Lozannas Biznesa skolu, kā arī mācījies Mūzikas institūtā. Viņam ir vērā ņemama pieredze starptautiskā biznesa administrēšanā. Pēdējos piecus gadus kopš pievienošanās CISAC komandai O.Hinnevinkels bija izpildītājdirektors un rīkotājdirektors vienā no lielākajām ziņu un sporta televīzijas pārraižu izplatītājkompānijām “Eurovision” Āzijas un Klusā okeāna valstīs. Kopumā uzņēmumā sācis darboties no 1996.gada un, ieņemot dažādus vadošus amatus, O.Hinnevinkels ir strādājis trijos kontinentos: Amerikā, Eiropā un Āzijā. CISAC Direktoru padomes priekšsēdētājs, Zviedrijas autoru organizācijas STIM ģenerāldirektors Kents Muldins sacīja, ka priecājas sveikt Oliveru Hinnevinkelu kā konfederācijas jauno ģenerāldirektoru un novērtē to, ka viņam ir nepieciešamā starptautiskā pieredze un personiskās īpašības, lai turpmāk vadītu CISAC. K.Muldins apliecināja, ka direktoru padome ir gatava turpmākajam darbam kopā ar jauno ģenerāldirektoru, lai izstrādātu konfederācijas turpmākās darbības stratēģiju, kā arī domātu par autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma pilnveidošanu. Savukārt Eiropas raidorganizāciju savienības (EBU) ģenerāldirektore Ingrida Deltene, apsveicot O. Hinnevinkelu ar jauno amatu, atzīmēja, ka O.Hinnevinkela iecelšana par CISAC ģenerāldirektoru nostiprinās ilgo sadarbības vēsturi starp EBU un CISAC. Viņa apliecināja, ka sagaida kopīgu darbu, modernizējot autortiesību licencēšanu, lai tā būtu efektīva, atbilstu raidorganizāciju vajadzībām un kalpotu tiesību īpašnieku interesēm. □

Ēnu diena AKKA/LAA

Ši gada 16.februārī jau vienpadsmito reizi Latvijā notika Junior Achievement — Latvija organizētā Ēnu diena — AKKA/LAA tajā piedalījās otro gadu. Šajā dienā četri skolēni no dažādām Latvijas skolām sekoja līdzi biedrības darbam.

Skolēniem bija iespēja iepazīties ar katru nodaļu, izziņāt autortiesību administrēšanas procesu, redzēt, kā praktiski noris darbs ar autoriem un darbu lietotājiem. Jaunieši bija ļoti ieinteresēti biedrības darbā, uzdeva jautājumus par tarifu veidošanas principiem, dažādiem atlīdzības

sadales veidiem un starptautisko sadarbību. Ēnu dienas mērķis ir veicināt un pilnveidot skolēnos radošo potenciālu un uzņēmējspējas jau no pirmajiem skolas gadiem. Tā ir iespēja skolēniem paplašināt savu redzesloku un labāk sagatavoties studijām un darba gaitām. Savukārt organizācijai, kas piedalās projektā, tā ir iespēja iepazīstināt ar sevi plašāku sabiedrību, piesaistīt potenciālos klientus, kā arī veidot atvērtas organizācijas tēlu. Tā ir arī mūsu iespēja paskatīties uz savu darbu no malas. □

Agnese Kārše,
sabiedrisko attiecību speciāliste

CISAC biedrības 2009.gadā autoriem savākušas 7,152 miljardus eiro

Starptautiskā Autoru un komponistu biedrību konfederācijas CISAC biedri — 225 autortiesību organizācijas no visas pasaules, kopumā 2009.gadā autoriem savākuši 7,152 miljardus lielu atlīdzību, kas ir par 1,7 % vairāk nekā 2008.gadā. Līdz šim tā ir vislielākā CISAC biedru iekasētā atlīdzība. 63% no kopējās summas iekasēta Eiropā. Lielākā daļa atlīdzības jeb 86% savākta par muzikālo darbu izmantojumu (72% par mūzikas publisku izpildījumu). Šis ir bijis pirmais gads, kad pieaugusi (par 11%) par citu veidu darbu izmantojumu iekasētā atlīdzība — iekasēts miljards eiro. Liela daļa atlīdzības iekasēta, pateicoties dažādu valstu organizāciju savstarpējai sadarbībai, savas valsts teritorijā administrējot ārzemju autoru darbu izmantojumu. Autoru biedrības blakustiesību organizācijām 2009.gadā savākušas 42,6 miljonus eiro (ši atlīdzība neietilpst iepriekš minētajā kopējā iekasētajā summā). Arī Latvijas autoru biedrība AKKA/LAA ir CISAC biedrs. □

NCB ieņēmumi pērn samazinājušies par 5,4%

Samazinājušies par 5,4% NCB (Nordisk Copyright Bureau) ieņēmumi 2010.gadā. Ieņēmumu kritums bijis gan Ziemeļvalstīs, gan Baltijas valstīs, izņemot Lietuvu. Atlīdzība samazinājusies, jo ar katru gadu samazinās mūzikas ierakstu pārdošanas apjomi. Toties katru gadu pieaug atlīdzība pat mūzikas izmantošanu digitālajā vidē — 2010.gadā tie bija jau 11,5% no kopējās atlīdzības. □

CISAC prezidents komponists Robins Gibs un dziesmu tekstu autors, komponists, aktieris un producents — ASV autortiesību organizācijas ASCAP prezidents un valdes priekšsēdētājs Pols Viljams

Eiropas Komisijas komisārs Mišels Barnjē un mūziķis Žans Mišels Žārs

Roberts Levine — topošās grāmatas “Par velti jeb kā digitālie parazīti grauj kultūras nozares, un kā kultūras nozares var tam pretoties” autors

Francijā nesēju atlīdzība arī par “tabletes” ierīcēm

Francijā no janvāra beigām nesēju atlīdzību piemēro arī “tabletes” ierīcēm (piemēram, iPad). Atlīdzības apmērs katrai ierīcei tiek noteikts, vadoties pēc ierīces atmiņas ietilpības — jo vairāk autoru darbu iespējams ierakstīt, jo lielāka ir atlīdzība. Lielākajā daļā Eiropas valstu, attīstoties tehnoloģijām, nemītiģi tiek papildināts datu nesēju un reproducēšanas iekārtu taisnīgu atlīdzību par viņu darbu kopēšanu konkrētajā laikā izmantotajos nesējos. Diemžēl Latvijā nesēju atlīdzība jau daudzus gadus tiek piemērota tikai tradicionāliem tukšajiem datu nesējiem — audio un video kasetēm, kompaktdiskiem (CD) un digitāliem video diskkiem (DVD). Grozījumi jomu reglamentējošajos Ministru kabineta noteikumos netiek veikti, neskatoties uz tehnoloģiju attīstību. □

ASV e-grāmatu pārdošanas rezultāti daudzārt pārsniedz prognozēto

Janvārī ASV pārdotas e-grāmatas par 69,9 miljoniem dolāru, pārsniedzot visus iepriekšējos pārdošanas rezultātus. Salīdzinot ar decembra pārdošanas rezultātiem, janvārī pieaugums bija 115,8%. Milzīgais pieaugums daļēji skaidrojams ar to, ka Ziemassvētku laikā tika pārdots ļoti liels e-grāmatu lasīšanas ierīču skaits. □

Audiovizuālo darbu režisoru un scenāriju autoru organizācija piedāvā risinājumu problemātiskajai situācijai digitālajā tirgū

Audiovizuālo darbu autoru organizāciju asociācija Eiropas Komisijai iesniegusi Balto grāmatu, lai pievērstu uzmanību tam, kāda ir praktiskā situācija un juridiskais regulējums Eiropas savienības digitālajā tirgū attiecībā uz audiovizuālajiem darbiem. Dokumentā sniegta informācija par situāciju Eiropas audiovizuālo darbu autoru tiesību aizsardzībā un iespējām saņemt atlīdzību par saviem darbiem. Tajā ir aprakstītas aktuālākās problēmas un sniegti ierosinājumi problēmu risinājumiem, pamatojoties uz kolektīvā pārvaldījuma organizāciju pieredzi. □

Melnbaltās draudzenes

Pareizās atbildes uz iepriekšējās krustvārdu miklas jautājumiem atsūtīja Māriete Kirša, Arturs Apinis un Daina Aizupiete. Balvu pareizo miklu atminētāji saņēma grāmatas par izdzīvošanu nestandarta apstākļos.

Krustārdu miklas konkursa uzvarētāji ar miklas autoru apspriēz sarežģītākos jautājumus

foto Agnese Kārše

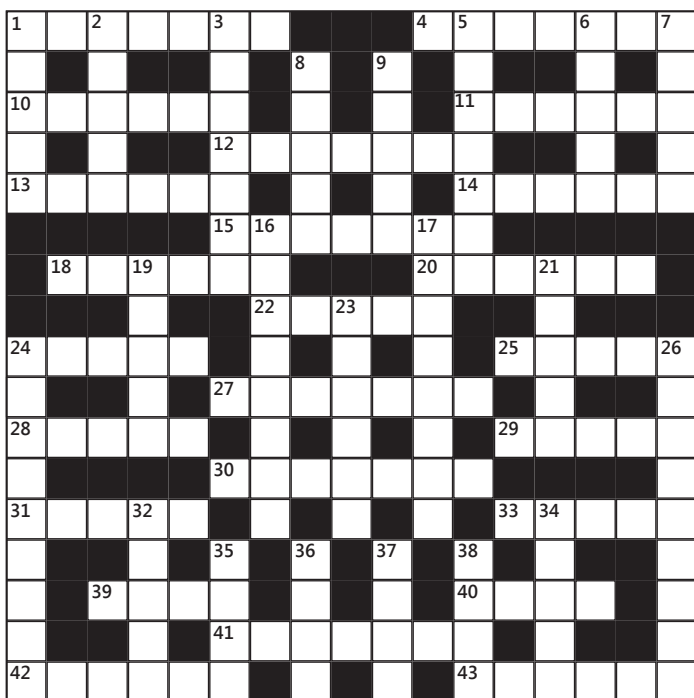
Iepriekšējā biļetena "AKKA/LAA Ziņas Nr.32" krustvārdu miklas atminējums

Horizontāli. ➡

3. Konfūcijs. 9. Pulgo. 10. Puika. 11. Zēļi. 12. Gongs. 13. Nīsta. 14. Eifemisms. 18. Atmin. 19. Etide. 20. Milda. 21. Adit. 25. LMA. 27. Pūce. 29. Kravics. 30. Dekarts. 32. Sestā. 35. Disko. 40. Italo. 41. Haufs. 42. Krīvi. 43. Smokings. 44. Eristika.

Vertikāli. ⬆

1. Epigramma. 2. Alonims. 3. Konsenss. 4. Fuetē. 5. Cilņi. 6. Spensers. 7. Bikstīt. 8. Bagatelle. 15. Fama. 16. Melomāns. 17. Skan. 22. Dorē. 23. Tavas. 24. Lācis. 26. Skets. 27. Prado. 28. Citi. 31. Glikš. 33. Eposi. 34. Ādams. 35. Dafne. 36. Kakti. 37. Boila. 38. Mačo. 39. Līvi.

Arsinātajā krustvārdu miklā saskaitiet attiecīgos burtus, kas norādīti atbildes kupona kvadrātos un aizkolu ierakstiet to skaitu. Aizpildītu atbildes kuponu līdz 2011.gada 20.augustam atsūtiet uz AKKA/LAA: A.Čaka 97, Rīga, LV-1011 ar norādi "Krustvārdu mikla". Kuponi, kuros pareizi būs norādīts attiecīgo burtu skaits, piedalīsies izlozē, kur trīs no sūtītājiem saņems balvu — vērtīgu grāmatu.

Horizontāli. ➡

1. Brāļi — kinomākslas pamatlicēji. 4. Latviešu mākslinieku dinastija. 10. Romas tautas tribūns kādā R. Vāgnera operā. 11. Latvijas pilsēta, starptautiskā jauno solistu un popgrupu konkursa "Tonis Pustonis" norises vieta. 12. Pikaso glezna — kādas Spānijas pilsētas nosaukums. 13. Kādai valodai raksturīgs savdabīgs, nedalāms vārdu savienojums. 14. Krievu mākslinieks, glezns "Kazaki raksta atbildi sultānam" autors. 15. Rindas no grupas "Pienvedēja piedzīvojumi" dziesmas "Tas nav taisnīgi" " ... vai glāsts, Skumjākais stāsts, Viss izpostīts". 18. Latviešu dziedātājs, komponists, producents (1961). 20. Artikulācijas un frāzēšanas veids mūzikā. 22. Latviešu dziedātāja, guvusi panākumus uz operas La Scala skatuves. 24. Pasaulē populārs mūzikls " ... mia". 25. Afroamerikāņu mūzikas veids. 27. Pasaulē populāra D. Lenona dziesma mieram. 28. XX g.s. sākumā A. Jesena izdots žurnāls jaunatnei "Jaunības ...". 29. Stīgu instrumentu meistars (1596-1684), Stradivari skolotājs. 30. Holivudas kino veterāns (1930), kinoaktieris, kino režisors, producents. 31. Pretrunīgi vērtēts latviešu žurnālists (1969). 33. I. Ancānes dziesma ar I. Priedes vārdiem "Par vienu dienu ... tev". 39. J. Kirmušas un V. Vanaga loma Latvijas Leļļu teātra izrādē "Mauglis". 40. Ražīgs mākslinieks, uzskatāms par pirmo konsekvento pastelglezniecības kopēju latviešu mākslā. 41. Slavens B. Beketa romāns, arī slavena angļu rokgrupa. 42. ASV štats, kur risinās vairāku Dž. Londona literāro darbu darbība. 43. Seno skandināvu dziesminieks.

Vertikāli. ⬆

1. Somu šokroka grupa, zināma saistībā ar Latvijas rokmūzikas festivālu "Saldus Saule". 2. Alu, alu, Jāņa tēvs, tev aug ... tīrumā. 3. Latviešu dibināta Igaunijas kantrīpanku grupa. 5. Atvieglojums pēc liela jūtu sasprindzinājuma. 6. Tauta, kurai piederīgs V. Šekspīra Otello. 7. E. Veidenbaums: "tāds rokas laiza, kad ... tiek un badīts". 8. Dzejnieks, dziesminieks. 9. Valoda, kas kalpo saziņai starp dažādā dialektā runājošiem cilvēkiem. 16. " ... — tas nav slikti, ziemeļos ir auksti dīkti, dīkti" — rinda no dziesmas "Ej uz visām debess pusēm", vārdu autors G. Račs. 17. Uzvedums, intermedija cirka mākslā. 19. Liriska poļu un ukraiņu tautas dziesma. 21. Laikmetīgās dejas izrāde Latvijas Nacionālā operā, O. Žitluhinās horeogrāfija, "Dzelzs vilka" mūzika. 23. Z. Liepiņa un M. Zālītes dziesma " ... pārnāk dziedādama". 24. Pirms 30 gadiem dibināta amerikāņu smagā metāla mūzikas grupa, koncertēja Rīgā. 26. E. Līva romāns. 32. Leģendāra Ņujorkas postpunku grupa, viena no ietekmīgākajām alternatīvās mūzikas grupām, koncertēja Rīgā. 34. Rīgas Kultūras un atpūtas centra Tautas glezniecības studija. 35. Latvijas Nacionālā teātra aktieris (1960), uzvedumā "100 gramu Žurkas" redzams videoklipā "Čop, čop". 36. Latviešu dziedātājs, piedalījās Eiropas nacionālās atlases "superfinālā". 37. Viena no pasaulē populārākajām franču dziedātājām, piedalījās Eiropas koncertā Maskavā. 38. Amerikāņu rokgrupa, tās koncertus dēvē par "lieliskākajiem rokmūzikas šoviem pasaulē", 2008. gadā koncertēja Rīgā.

Jura Sosnovska krustvārdu mikla

Pateicamies visiem, kas iesaistījās miklas minēšanā, un vēlām veiksmi arī turpmāk!

Atbildes kupons	Vārds:	Uzvārds:	Tālrunis:
N:	O:	R:	